

A decorative vertical element consisting of five parallel black lines runs down the center of the page, passing through the text.

OMNES UNUM

(TODOS UNO)

1958
STEV. 3

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV
V ZAMEJSTVU

KAZALO

Škof Gregorij Rožman: Katoliški laik o duhovniku	65
Anton Benetek: Duhovnik v pisarni	68
Ignacij Lenček: Veritatem facientes in caritate	69
Pavel Slapar: Knjige	72
Janez Zupan: Duhovnik in narodna vprašanja	79
Zdravko Reven: Prvo zasedanje Glavnega emigracijskega sveta	81
Zdravko Reven: Petdeset let dela za naše izseljence	83
P. Bernard Ambrožič: „Saj veste, kako je...“	85
Franc Mihelčič: Krstni obrazec	88
Novice od pavsod	90
Po katoliškem svetu	95

Glede vseh upravnih zadev in poravnave naročnine se obračajate naravnost na upravo: Rev. Stanko Škrbe, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina, ali pa na sledeče sobrate poverjenike:

- Kanada:** Rev. Anton Vukšinič, 146 Bell Street, Port Colborne, Ontario.
- U. S. A.:** Rev. Karel Pečovnik, St. Petr's Church, Dumont, Minn.
- Čile:** Rev. dr. Anton Trdan, Capellán, Hacienda Aculeo, Est. Hospital, Chile
- Italija:** Rev. Tone Iskra, Chiesa del S. Nome di Maria, Foro Traiano 89, Roma
- Trst:** Rev. Jože Jamnik, Via Nazionale 89, Marianum, Opčine Trieste.
- Gorica:** Mons. dr. Franc Močnik, Via Don Bosco 3, Gorizia.
- Avstrija:** Rev. Vinko Zaletel, Viktringer Ring 26, Klagenfurt.
- Ostala Evropa:** Rev. Zdravko Reven, Grand' Rue, 37, Charleroi, Belgique.

Naročnina: Za Argentino in Čile 40 argentinskih pesov. Za U. S. A. 2.50 dolarja. Za vse ostale dežele vrednost zamenjave 2.50 dolarja. Kdor želi, more poravnati naročnino z mašnimi štipendiji. To velja zlasti za Evropo. Opravititi je treba tri sv. maše. Naj nihče ne opravi maš prej, dokler mu ni sporočeno, da so namenjeni zanj že določeni. Maše, za katere nam ni sporočeno, da so sprejete oz. opravljene, smatramo za neopravljene in naročnino za neporavnano.

Uprava

OMNES UNUM

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV V ZAMEJSTVU

LETO V

1958

ŠTEV. 3

Katoliški laik o duhovniku

škof Gregorij Rožman, U. S. A.

Na drugem svetovnem kongresu laiškega apostolata 5.—13. oktobra 1957 so se v Rimu zbrali delegati iz 82 držav oziroma narodov. Predmet posvetovanja je bil: Laik v krizi modernega sveta, njegova odgovornost in izobrazba. Ves kongres je za nas duhovnike zanimiv in referati so vredni, da jih preberemo. Iz vsega obširnega materiala in nakopičenih misli bi rad opozoril na odlomek iz referata, ki ga je imel predsednik španske KA Alfredo López y Martínez k predmetu: Laik v Cerkvi.

1. „Prvi sad udeležbe laika na apostolatu je naraščajoče spoštovanje duhovništva in odtod porast duhovniških poklicev. Ker duhovnika zelo ljubimo, moramo od njega mnogo zahtevati. Njegova mlačnost, njegova posvetnost, ki je v pohujšanje, nas, če se pokaže, zelo žalosti. Vendar mi se nikdar ne čutimo nad duhovnikom. Laiški apostolat duhovniškega nikdar ne more nadomestiti, niti delno ne.“

Laik, ki je okusil lepoto in vzvišenost apostolskega dela, začne na nov način in resničneje ceniti duhovnika, ki je poklicen apostol. Bolj ko sam ceni svoje sodelovanje s hierarhičnim apostolatom, bolj spoštuje tistega, ki vsled zakramenta posvečenja vse globlje kot on sam sodeluje s Kristusom in je njegovo najozje orodje, tako da zastopa Kristusa samega in vrši vidno njegovo vlogo v Cerkvi. Naravno, da posebno mlad laiški apostol začuti v sebi željo po duhovniškem apostolatu ter zasliši Gospodov klic v duši. Tudi v naši domači KA smo to doživeli. Iz vrst dijaške KA so prihajali številni poklici, ki bi se brez izkustev v laičnem apostolatu morda nikdar ne bili razvili. Ljubljanska škofija je dobila znatno število dobrih in vnetih duhovnikov iz KA.

Razumljivo, da vnet laiški apostol od duhovnika mnogo pričakuje. Če že sam gori za apostolsko delo, pravilno pričakuje, da bo duhovnik, ki stoji v večji bližini evharističnega Jezusa, še bolj žareč, navdušen in požrtvovalen. Če pa naleti na mlačnega duhovnika, ki je brez gorečnosti, brez vneme, ki nima smisla, ne čuta, ne volje podpirati, ohranjati in porabljati apostolsko priprav-

ljenost laikov, ki nima nobene vzpodbudne besede za nje, ne nakaže nobene naloge, ne pokaže zanimanja in veselja nad njihovim delom, se znajde pred težkim psihološkim problemom. S finim čutom ga je referent prizanesljivo izrazil, da se v takem primeru laiški apostol „žalosti“. Je pa včasih še kaj več: razočaranje, obsojanje, „redovanje“ duhovnikov po njih gorečnosti in razumevanju KA, in končno bi moglo priti do zdvojenosti nad vsem. Mlajši in neizkušenejši ko je laik, tem ostreje bo takega duhovnika sodil. Naši KA se je ponekod očitalo, da mladeci ocenjujejo duhovnike glede njih stališča do laiškega apostolata. Ne trdim, da ni bilo kje brez pretiravanja in napak, pa ne bi si upal trditi, da je bilo to le zgrešeno „policijsko“ postopanje, marveč sem videl v globini izraz težkega psihološkega problema, ki ga mlad človek še težje razreši, kakor pa dozorel mož z obilnejšimi življenjskimi izkušnjami.

2. „Duhovnik bo seveda skušal biti vse vsem, da vse pridobi za Kristusa, pa vendar ne bo skušal biti s svetom eno, ampak bo vedno stal nad svetom. On ima našo ljubezen, ne kot spremljevalec, niti ne kot brat, ampak kot oče.“

Duhovnik — oče! To je idealno razmerje med duhovnikom in verniki. Če duhovnik čuti v sebi ljubezen in skrb, veselje in žalost z verniki, ter odgovornost za duše, bo nastopal in delal in žrtvoval in molil kakor vesten in veren oče v družini. Vživel se bo v vlogo očeta in bo skušal biti idealen oče, ki je dosleden in vztrajen v krščanskih načelih, poln nadnaravne ljubezni in iz nje poln razumevanja za družinske (farne) probleme, pripravljen odpustčati, zlasti kadar gre za osebne žalitve, in pozaljati, kakor Bog o sebi pravi, da se grehov skesanega grešnika ne spomnja več (Ezeih 18-22). Kadar verniki v svojem duhovniku spoznajo in spoštujejo očeta, je izgrajena idealna župnija. „Oče“ pomeni zaupanje, spoštovanje in ljubezen. Naš „gospod“ je bolj hladen.

3. „Laik vrši apostolat v občestvu ne od zunaj, marveč od znotraj. On ne prihaja k družinam, k delavcem, k bankirjem, k športnikom, on je eden izmed njih z enakimi pravicami in dolžnostmi, nalogami in težkočami, skrbmi in nevarnostmi. Laiški apostol je tistim, med katerimi vrši svoj apostolat, enak, tovariš. Duhovnik naj svojega položaja nad svetom nikar ne zapušča, laik pa naj se svojim svetnim okoliščinam ne izneveri in ne neha svojo družino in svoj poklic ljubiti in oskrbovati.“

Izhodišče duhovniškega in laiškega apostolata je različno. Duhovnik po svojem poklicnem delu posega globoko v duše; delivec zakramentov je, milosti, ki po njih tečejo, segajo najskrivnostnejše in najgloblje v duše. Ravno v teh opravilih stoji duhovnik izven ljudstva, dasi za ljudi postavljen: „ex hominibus assumptus, pro hominibus constitutus“ (Hebr 5, 1) in „segregatus“ (Apl 13, 1; Rim 1, 1). Laik pa živi v ljudstvu sredi enakih v družini, v poklicu, v delu, v raznih skupnostih; ne prihaja od zunaj, biva in živi z njimi. Prav zaradi tega, ker duhovnik ne more priti v te razne skupnosti, bodisi da ne utegne, bodisi da ne more dobiti pristopa, je laiška pomoč nujna potreba. Laiški apostol pripravi duhovniku pot do duš, do katerih sam ne more, ali tako, da jih pripelje v cerkev, ali pa da omogoči duhovniku vstop v njih družino, skupnost itd.

4. „Hierarhična Cerkev, ki bi se spuščala v posvetne posle, ni naš ideal. Niso nam vseč duhovniki, ki vodijo zadruge in ki ob eventualnem propadu zadruge razvrednotijo duhovniško dostojanstvo.“

Cerkev, ki je za zveličanje ljudi ustanovljena, deluje in živi na zemlji, zaradi tega potrebuje in rabi tudi materialna sredstva, da svoj duhovni, nadnaravni cilj doseže. V ta namen ima svoj tisk in svoje tiskarne, ima nekaj posesti za vzdrževanje šol, zavodov, semenišč, škofij itd. Jasno je, da se morajo potem nekateri duhovniki poleg drugega ukvarjati tudi z upravljanjem tega imetja in teh podjetij. To niso posvetni posli v strogem pomenu besede. Saj je Jezus imel „ekonoma“, ki je imel „denarnico“, pa je nesrečna usoda Jude Iškarijote resen opomin, da more biti za duhovnika tudi tako upravičeno poslovanje nevarno. Tem bolj je razumljivo, da Cerkev zelo resno brani duhovnikom upravljanje druge imovine. Kanon 139, § 3 prepoveduje upravljanje kakršne koli imovine, ki pripada laikom ali kakšen posveten posel, s katerim je združena dolžnost predlagati račune, in člen 67. ljubljanske sinode iz leta 1940 dostavlja: „Duhovnik, ki bi hotel sodelovati pri upravi take imovine, n. pr. pri posojilnici ali zadrugi, ali sprejeti svetel posel, n. pr. blagajniško mesto ali kakšno odborniško mesto v občinskih odborih in raznih družbah, mora dobiti za vsak primer posebej pismeno ordinarijevo dovoljenje.“ Že v polpretekli dobi, ko se je zdelo, da je duhovniku potrebno sodelovati ali celo voditi posojilnice ali zadruge, so Jegličeve sinode dajale resna navodila za tako delo in dale dovoljenje le pod pogojem, da se vse delo vrši točno po pravilih. Kar je bilo žalostnih primerov poloma takih posojilnic ali zadrug, se je vselej ugotovilo, da se ni delalo po pravilih.

Sodelovanje v gospodarskih, finančnih in trgovskih podjetjih ali pri upravi imovine, ki je last laikov, je za duhovnika v vsakem slučaju kočljiva in nevarna zadeva. Za take posle nima zagotovljene stanovske milosti. Pač pa je delo duhovnikovo, da cerkveni moralni nauk o pravičnosti, poštenosti in pravem namenu v vseh panogah gospodarstva, politike in zadrugarstva itd. razlaga in poučuje, bodisi v pridigah, tečajih, tisku ali pa individualno v spovednici ali posvetovalnici. Zdi se mi, da to panogo sodobne moralke premalo študiramo in zato o tem skoraj nikdar ne govorimo.

V ničemer ne dajemo nobenega pohujšanja, da bi se naša služba ne grajala, marveč se v vsem skazujemo kot božji služabniki v veliki potrpežljivosti, v nadlogah, v potrebah, v stiskah, v ranah, v ječah, s prizanesljivostjo, s prijaznostjo, s Svetim Duhom, z nehinavsko ljubeznijo; z oznanjevanjem resnice, z božjo močjo, z orožjem pravice v desnī in levi; v časti in nečasti, pri slabem in dobrem glasu; kakor zapeljivci in vendar resnični, kakor nepoznani in vendar znani, kakor umirajoči in, glejte, živimo, kakor stepeni in vendar ne usmrčeni; kakor žalostni, pa vedno veseli, kakor ubogi, pa vendar mnoge bogatimo, kakor bi nič ne imeli in vendar imamo vse.

2 Kor. 3-13

DUHOVNIK V PISARNI

Anton Benetek, Avstrija

Ko pridejo škof na birno, izprašujejo vpricho kateheta šolske otroke. Prepričati se hočejo, ali je dušni pastir pri mladini, v šoli, na svojem mestu. Pregledajo tudi cerkev, cerkveno opravo, cerkvena poslopja ali je vse v redu. Najdalje re zamudijo v pisarni. Včasih še po večerji, pozno v noč, pregledujejo račune in uradne knjige. Veselje za oba, za škofa in dušnega pastirja, če pohvalno rečejo: Je vse v redu.

Poglejmo nekoliko duhovnikovo delo v pisarni.

1. Skoraj vsak dušni pastir vzdihuje pod težo obilnega pisarniškega dela. Zlasti če mora kakor v Tinjah skrbeti za gospodarstvo in vzdrževati velika cerkvena poslopja. Spet vesel je duhovnik, če s svojo zmožnostjo in v svoji službi v uradnih urah komu lahko kaj pomaga.

Posebno važne so matrike. Imeniten gospod je pred leti prišel k meni po takrat neizogibno važen „Ariernachweis“. Iščem po knjigah in mu pišem imena njegovih prednikov za nekako dvesto let nazaj. Pa ga kakor mimogrede vprašam: Ali mislite, da so vsi tile v nebesih? Začudeno mi reče: Na kaj takega pa se še nikoli nisem spomnil. Pišem imena dalje in ga spet vprašam: Kaj pa o sebi, ali pridete kedaj v nebesa? Spet reče: Tudi na to pravzaprav nikoli ne mislim. Prijazno, neprisiljeno mu začnem razlagati nauk o spovedi, sv. maši, o nebesih. Nazadnje mi reče: Ko ste imeli toliko potrpljenja z menoj, vam obljubim, da pojdem po več letih zdaj enkrat k spovedi pa tudi v cerkev bom začel hoditi. Čudna so včasih pota, po katerih nebeški dobri pastir išče in najde izgubljeno ovco.

2. V pisarno pridejo napovedat otrokov krst. Če so botri novinci, jih duhovnik kratko pouči, kake dolžnosti imajo botri. Ali če napovedani botri ne živijo tako, da bi lahko prevzeli to sveto službo, jih mora duhovnik odkloniti, čeprav se jim zameri. V pisarno pridejo napovedat pogreb. Pridejo naročevat maše za rajne. Ko tako duhovnik stopi nekako v zvezo z umrlimi verniki, se spomni sam na svojo smrt. Njegovo srce vzdihne: O Jezus, daj, da bom na večni sodbi lahko pokazal na svoje vernike in ti rekel: Glej, tukaj so vsi, katere si mi zaupal, nobeden se ni izgubil.

V pisarno, v stanovanje pridejo duhovnika klicat k bolniku. Ni vedno lahko. Ko sem bil župnik v Djekšah, sem v novembru leta 1918 zbolel na španski. V vročini, ves poten sem ležal v postelji. Ponoči me pokličejo na spoved, in to h kmetu v sosedno faro, Vovbre. Pri oknu rečem: Sem sam bolan, si ne upam iti, obrnite se na domačega župnika. Pa oni reče: Oče le vas prosijo. So vedno hodili k vam k spovedi. Rekel sem: Enkrat moram itak umret; prej ali slej, to je v božjih rokah. Tresel sem se od mraza, ko sem šel. Drugo jutro sem se čutil toliko boljšega, da sem opravil sv. mašo. Ko pridem v zakristijo, pride pošta: Pokršnikov oče so že umrli. Kmalu ko ste vi odšli, so izdihnili. Če bi bili šli po našega gospoda, bi bilo prepozno. Oče je umrl, jaz sem ozdravil.

V pisarno pridejo za poroko. K nauku za zakonsko življenje. Ravno tukaj duhovnik čuti, da ima pred seboj pripravljena srca, kakor zrahljano gredo, kjer

seje in sadi rožice ljubezni in zvestobe, božjega zaupanja in krščanske vzgoje. Vem za slučaje, ko so se še ob srebrni, zlati poroki spominjali nauka od prve poroke.

3. V stanovanju duhovnikovem, v pisarni so navadno cele omare ali police knjig. Je že tako. Kakor vsak stan, mora zlasti duhovnik vedno napredovati, se pripravljati, študirati. Spominjam se starega župnika v Glinjah, gospoda Valentina Primožiča. Je že čez 30 let v grobu. Bil sem njegov dekan. V njegovi bolezni sem ga večkrat obiskal. Pred svojo smrtjo se je ganljivo poslovil od svojih knjig. Iz postelje se je obrnil proti omari s knjigami in je rekel: Knjige, moji dragi prijatelji! Sedaj se poslovim od vas. Bil sem žalosten, ve ste mi dale tolažbo. Potreboval sem dobrega sveta, pri vas sem ga dobil. Ko ponoči nisem mogel spati, ste mi ve delale družbo. Ve ste mi veliko pripomogle, da sedaj brez strahu grem naproti večnemu Sodniku. Srčna vam hvala za tako zvesto prijateljstvo. Slovo od vas mi je težko.

Vsako rokodelstvo ima svoje orodje, duhovnikovo orodje so knjige.

Kakor duhovnik, dušni pastir, v šoli in v cerkvi tako tudi v župnišču, v pisarni dela in moli, se trudi in živi za Boga in za svoje vernike. Sv. Janez Vianney pravi: Duhovnik je ljubezen Jezusovega Srca!

Veritatem facientes in caritate (Ef 4, 15)

Ign. Lenček, Argentina

IV.

Ostane še tretje: resnica v pomenu skladja naše zunanosti z našo notranjostjo: besede z mislijo, zunanjega zadržanja z notranjo vsebino, življenja s prepričanjem. Gre torej za etično, moralno resničnost, ki nalaga celo vrsto praktičnih prizadevanj. Ni namen teh vrstic razpravljati o tej trojni plati moralne resnice, marveč nakazati nekaj misli v pre-mislek.

1. Teoretično vemo, da je vsako zavestno in hoteno govorjenje neresnice grešno. Vedno več moralistov uči, da je laž „peccatum genere suo grave“. Na vsak način je Kristus ostro obsójal laž; kdor laže, se postavi na stran hudiča, ki „je lažnik in oče laži“ (Jan 8, 44). Med njegovimi učenimi priseganje ne bi smelo biti potrebno, tako da bi zadostovala samo beseda (Mt 5, 34). Sv. Pavel obsoja vsako laž, ker da je znamenje starega, neodrešenega človeka: „Ne lažite drug drugemu, ker ste slekli starega človeka in oblekli novega“ (Kol 3, 9). Novi človek je človek resnice. Povezan je z drugimi v eno telo, zato „govorite resnico s svojim bližnjim, ker smo si udje med sebj“ (Ef 4, 25). Sv. Peter je dejal o Ananiji, da „je satan prevzel njegovo srce“, ko se je lagal, in da je „lagal sv. Duhu“ (Dap 3, 3). Laž je greh proti sv. Duhu. Lepo je ta misel izražena v Pastor Hermae: „Le resnična beseda naj prihaja iz tvojih ust, da bo sv. Duh, ki ga je

Bog vsadil v tvoje meso, izkazan za resničnega... Ti, ki lažejo, postavljajo na laž, varajo svojega Gospoda, ker mu zaupane dobrine ne vračajo. Kajti prejeli so od njega Duha resnice, a vračajo lažnjivega duha." Po vsem tem je umljivo, da stavlja Tillmann resnicoljubnost za eno osnovnih zadržanj človekovih v Kristusovem kraljstvu. Posebno naj bi seveda absolutna resničnost v besedi bila temeljna drža duhovnika, ki je tudi v tem pogledu „apostol resnice“ in vzor.

2. Kadar govorimo, moramo vselej govoriti resnico, a ni potrebno, da povemo vedno vse, kar vemo, kar mislimo, kar smo. Ni prav, da človek pred vsemi razgrinja vse, kar nosi v sebi, kakor ni prav, če se preveč zapira vase. Krepost je v sredi: k nji spada tako prostodušna odkritost, kot zadržana molčavost.

Odkritost je lepa značajna lastnost in krepost. Je naravna drža krščanskega človeka. Pri njem vemo, pri čem smo. Ne prikriva in ne zavija, se ne izmika, ne hinavči z besedo, se ne prilizuje. Pove naravnost, kar misli in kakor misli. Vendar ne blebeta tjavdan. Odkritost ni nagonska klepetavost. Kaj naj pove in razkrije, mu narekujeti pamet in ljubezen. Krščanska razumnost, ki ni zvita pametnost ali pametna zvitost, hoteč drugega prelisčiti, pove, česa naj ne izrečem, kaj naj zamočim. Ozira se predvsem na ljubezen: veritatem facientes in caritate. V ljubezni bo beseda dobra, dobrotna, obzirna, taktna, brez sovraštva, škodoželjnosti, zavisti, maščevalnosti. Kadar pa pamet in ljubezen narekujeti, naj govori, to stori prostodušno in pogumno, kakor je to storil Jezus v Nazaretu. brez ozira na druge (Lk 4, 24) in pred sodniki, brez ozira nase, na svojo korist ali škodo (Lk 22, 70). Odkritost je pogosto težka in za druge grenka, boleča. A ne sme molčati, kadar ve, da drugi potrebujejo odkrite. čeprav trde besede. Vkljub skušnjam, da je s takšno besedo tega ali onega odbil, je še vedno prepričan, da prava beseda vendarle najde pravo mesto. V posebnem pomenu velja to tudi za duhovnika kot oznanjevalca verske in nravne resnice. Oznanjati mora vso resnico, tudi tisto, ki je današnjemu človeku trda in „nesprejemljiva“. Ne strah, ne napačna ljubezen, ne skrb za mir in edinost ne opraviči molka. Tak „irenizem“ je Pij XII. zavrnil (Humani generis). Le resnica zares osvobodí (Jan 8. 32).

Seveda naj bi bil človek odkrit predvsem sam do sebe. In te odkritosti največkrat manjka. Osnova zanjo je ponižnost, pogoj objektivnost.

Kdor si prizadeva za odkritost, jo spoštuje tudi pri drugih: sam resnico prenese, ki mu jo drugi odkrito o njem pove. Znamenje, da sem sam iz kreposti odkrit je prav v tem, da drugemu odkritosti ne zamerim, marveč sem mu zanjo hvaležen. Tudi v njem je odkritost krepost, dobrota.

IZ gornjega je videti, da je prava odkritost združena z molčečnostjo. Potrebno je, da človek zamoči, kar mora zamočati. In tega je mnogo. Poleg zaupanih tajnosti, vse to, kar razumnost in ljubezen zabranjujete govoriti: opravljanje, obrekovanje, prišepetavanje, podpihovanje, izbruhi jeze in še mnogokaj. Dalje je vsak človek svet zase in nosi v sebi skrivnosti, ki zanje vesta le on in Bog. Človek, ki izblebeta vse, postane banalen. Hiša, ki ima vse duri vsem na stežaj odprte, bo kmalu prazna. Končno se le v molku rodijo važna življenjska vprašanja. Kdor preveč govori, navadno premalo razmišlja. Le v molku si človek notranje prisvoji religiozne resnice, se vanje osebno vživi in vglobi; tako dozori

v njem. Samo tako postane njih živ nosilec in tehten apostol, klepetavost pa jemlje besedam resnost in tehtnost. Tudi molk je v službi resnice.

Molčavost zahteva velikega obvladovanja samega sebe, posebno svojega jezika. Iz življenjske modrosti in skušnje govori Jezus Sirah: „Si slišal besedo zoper svojega bližnjega? Pokoplji jo v sebi. Brez skrbi, ne bo te raznesla. Ne-spametnega prevzamejo ob besedi porodne bolečine... Kakor puščica zapičena v stegno, tako je beseda v srcu neumnega (Eccl. 19, 10).

Takšno obvladanje je zato redko. V tem smislu velja: „Če kdo ne greši z besedo, je popoln človek“ (Jak 3, 2).

3. Večkrat govori človek neresnico nevede in nehote, pa vendar ne brez neke krikde, ko n. pr. govorim kaj o bližnjem, o čemer sem prepričan, da je res, pa ni. Gre pravzaprav za zmoto. A v filozofiji smo se učili, da ni zmote brez vpliva volje. Nekje, v neki točki, sem za svojo zmoto torej odgovoren. Več trdim, kot dejansko zares vem in vidim. Naš pogled ni pravilen. Zanesem se, ko bi se ne smel. To, kar trdim, ni objektivno, stvarno utemeljeno, a resnica je skladje s stvarnostjo. Sam moram biti stvaren, pravičen do stvarnosti. Zakaj nisem? Kaj me moti, da prenašam, neutemeljeno trdim? Mnogokaj. Predvsem moji osebni, nestvarni pogledi, moji interesi, predsodki, zofizmi; čustvo, n. pr. sovraštva do neke osebe me nagne, da prečno vidim, ljubezni, da nič črnega ne opazim („ljubezen je slepa“). In še drugo. Na vsak način je neka moja krivda, da govorim neresnico. Kje je ta krivda, morda ne morem vedeti; npravna dolžnost pa je, da se vzgajam k stvarnosti, da morem tako — in le tako morem — resnico spoznavati in govoriti. „Nisem vedel, da ni res,“ ne opraviči vedno vsega.

Govoriti vselej resnico, a govoriti jo po razumnosti in v ljubezni je za nas sveta postava: veritatem facientes in caritate. Če je ne vršimo, nismo božjega in Kristusovega duha ne po njegovi podobi. Ni dosti to vedeti, treba si je „eksistencialno“ prisvojiti. Le velika ljubezen do Resnice same bo mogla doseči, da bomo resnico povsod spoštovali, ljubili, vršili. Ljubili tudi v besedi. Če pa v besedi, tudi v našem zunanem zadržanju. Hinavščina in hlinjenje nam bosta zaprna, neznosna. Razumeli bomo, zakaj je bil, in je, Jezus tako strog s farizeji in farizejstvom. Analiza farizeja, kakor jo podaja n. pr. D. v. Hildebrand (v knjigi *Wahre Sittlichkeit und Situationsethik*, 1955) bi nam pokazala, kako lahko se v nas duhovnike vtihotapi na skrivaj kaj farizejskega duha, ki je duh neresnice. A o vsem tem govoriti, bi preseglo meje mojega prostora.

Pravtako govoriti o najvažnejšem, najbolj bolečim: živeti resnico: veritatem facere. Živeti v skladju s spoznano resnico v vsem obsegu in po vsej globini, s tem, kaj je res in kar je prav. Vsak dan na kak način to skladje motimo. A to skladje ne sme biti le materialno, le v tem, da se življenje in resnica dejansko krijeta. Treba je tako živeti iz resnice, zaradi resnice, iz prepričanja o njej. „Qui facit veritatem, venit ad lucem.“ Naše življenje bi bilo tako res utelešenje resnice, njen zunanji in živ izraz, živa izpoved resnice in priča zanjo. In to življenjsko pričevanje je danes najbolj potrebno in pomeni veliko delo ljubezni: veritatem facientes in caritate. To je resnica, ki nas in druge „osvobodí“ in „posveti“ (Prim. O. u. 1958, str. 5).

KNJIGE

NEKAJ PREGLEDA O BOGOSLOVNEM IN NABOŽNEM SLOVSTVU

Pavel Slapar, Avstrija

FILOZOFIJA

Učbenikov ne bom navajal. Kdor bi rad na zanimiv način obnavljal sholastično filozofijo, naj si nabavi Etienne Gilson, *Der Geist der mittelalterlichen Philosophie*. Založba Thomas Morus Presse. Verlag Herder Wien. Cena 75 S = 3 dol.

Knjiga je še vedno branja vredna. Kdor je v sholastični filozofiji vsaj toliko podkovan, kolikor je dobil pri študiju v bogoslovju, jo bo z zanimanjem in koristjo prebral.

Moderno in poljudno filozofijo je v več zvezkih skozi več let izdajala založba Styria, Graz, Wien, Altötting. Zbirka je bila lani zaključena. To bi bila nekaka krščanska filozofija za sedanji čas. Zvezke navajam:

Johann Fischl, *Die Formen unseres Denkens*. Z drugo besedo bi to delo imenovali logika. Delo se mi zdi, da je podpoprečno. Fischl je profesor na teološki fakulteti v Gradcu. Knjiga so skripta za njegove slušatelje. Prav tako naslednja:

Johann Fischl, *Die Wahrheit unseres Denkens*. Z drugo besedo bi to imenovali kritika. Tudi to delo ne presega poprečnosti.

Mnogo boljše je napisal zgodovino filozofije. To je pa nekaka filozofska čitanka. Fischl obdela poljudno in življenjsko življenje in delo filozofa, nato pusti v posrečenem izboru filozofa z njegovimi deli do besede in končno prinese lastno oceno. Delo priporočam. Posebno zanimiv je novi vek. Vse ocene so delo pohvalile. Sam uporabljam delo v sedmi in osmi šoli in moram priznati, da kaj boljšega doslej nisem odkril. Dela so naslednja:

Johann Fischl, *Geschichte der Philosophie*:

Band I. Altertum und Mittelalter.

Band II. Renaissance und Barock.

Band III. Aufklärung und deutscher Idealismus.

Band IV. Materialismus und Positivismus der Gegenwart.

Band V. Idealismus, Realismus und Existentialismus der Gegenwart. Zelo dobra in porabna sta posebno zadnja dva zvezka. Fischl piše plemenito in poskuša vsakega filozofa razumeti kot otroka svoje dobe. V oceni nikjer ne napada. Kjer je treba odklanjati ali obsojati, napravi to stvarno in viteško.

Nadaljnji zvezki so:

Ulrich Schöndorfer, *Philosophie der Materie*. Tudi to je dobro in zanesljivo delo. Pisatelj skuša spraviti v sklad filozofijo in izsledke moderne fizike o sestavi in postanku materije.

Leopold Soukup, *Grundzüge einer Ethik der Persönlichkeit*. Pisatelj je kmalu potem, ko je knjiga izšla umrl. Škoda je v toliko, da ni mogel knjige predelati. Druga izdaja bi bila gotovo boljša. Prva se mu ni povsem posrečila.

Friedrich Schneider, *Einführung in die Erziehungswissenschaft*. To je morda sedaj najboljše katoliško delo na tem področju.

Rainer Schubert-Soldern, *Philosophie des Lebendigen*. Knjiga je zelo branja vredna. Ni lahka. Gre v globine. A zoper materializem in evolucionizem je težko kaj boljšega svetovati.

Josef Freisling, *Allgemeine Biologie*. Tudi ta knjiga je prvovrstna. Pisana je živo in zanimivo ter se zavestno drži vedno v okviru katoliškega svetovnega nazora. Ocene o njej so bile laiskave.

Cene ne morem navesti, ker se menjava. Posamezni zvezki imajo različen obseg. Stanejo od 50—100 S = 2—4 dolarje.

Za hitro orientacijo priporočam Walter Brugger S. J., *Philosophisches Wörterbuch*. Založba Thomas Morus Presse, Herder, Wien. Cena 50 S = 2 dolarja.

Knjiga je porabna in predvsem zanesljiva. Sodelovalo je veliko strokovnjakov. To je nekak mali filozofski leksikon. Ureditev je po abecedi.

DOGMATIKA

V zadnjih letih je marsikak profesor dogmatike poskusil napisati kratko in poljudno dogmatiko, ki bi jo mogli tudi laiki brati. Nastalo je več poskusov. Na prvi pogled nekaj obetajo. Naslovi in podnaslovi so kaj zapeljivi. A pri in branju te zadovoljstvo vedno bolj mineva. De omnibus aliquid et de toto nihil! Zato teh del ne nameravam navajati.

Navedel bom pa nekaj večjih del, ki imajo vrednost in so uporabna.

Najboljša fundamentalka bi utegnila biti naslednja:

Alois Riedmann, *Die Wahrheit des Christentums*. 4 Bände. Založba Herder, Freiburg i. Br.

I Band: Die Wahrheit über Gott und sein Werk. 22.50 DM = 5.40 dol.

II. Band: Die Wahrheit über Christus. 24.80 DM = 5.55 dol.

III. Band: Die Wahrheit über die Kirche Jesu. 18.50 DM = 4.44 dol.

IV. Band: Die Wahrheit über die letzten Dinge. 21.80 DM = 5.23 dol.

Delo je pisano pregledno in poljudno. Vsebuje veliko gradiva, ki je izčrpno obdelano. Uporabljivo je za lastno pobudo, pridige in sestanke.

Marsikdo bi imel veliko veselje z naslednjo knjigo: Franz König, *Religionswissenschaftliches Wörterbuch*. 480 str. Založba Herder, Freiburg i. Br. Cena 32 DM = 7.68 dol. — Vsebina je razdeljena po tehle vidikih: Religionsphilosophie, Religionspsychologie, Religionsphänomenologie, Religionssoziologie, Religionsgeschichte und Reli-

gionsstatistik. Delo je prvovrstno. Avtor je pred kratkim postal dunajski nadškof.

Dober dogmatični učbenik je Lercher. Pisan je v latinščini. Prvotni Lercher je bil že precej zastarel. Nasledniki so pa pod njegovim imenom izdali predelano izdajo. Posebno dobri so zvezki, kjer sta pri predelavi sodelovala p. Lackner in p. Rahner. Nekatere bi utegnil učbenik odbijati zaradi sholastične filozofije, na kateri je vsa spekulacija zgrajena. Toda v učbeniku so še druge stvari, kjer se sholastična filozofija ne pozna. To so predvsem poglavja o Cerkvi, milosti in podobno. Nekatere odbija stereotipna oblika obdelave: thesis, status quaestionis, argumentum, scholion... A na to se navadiš.

Naslov dela je: Ludovicus Lercher, *Institutiones Theologiae Dogmaticae*. Band I, II, III, IV/1, IV/2, pars prior et pars altera. Založba Felizian Rauch, Innsbruck. Celotno delo bi stalo c. 400 S = 16 dol.

Jasnejši in lažji dogmatični učbenik je Matthias Premm, *Ein Lehrbuch der Dogmatik in 4 Bänden*. Založba Herder, Freiburg i. Br. Band I 22 DM. Band II 26 DM. Band III/1 22 DM. Band III/2 26 DM. Band IV 36 DM. Skupaj 132 DM = 31.60 dol.

Premmovo delo se odlikuje po jasnosti, preciznosti in zanesljivosti. Kdor je v nemščini toliko doma, da more nemške knjige brez večje težave brati, naj si omisli Premma, ako že na kako dogmatiko misli.

Dobra dogmatika, morda za navadnega zemljana nekoliko preobširna, je Michael Schmaus, *Katholische Dogmatik in 4 Bänden*. Založba Max Hueber, München. Band I. 23.80 DM, Band II. 32.80 DM, Band III/1 = Von der Kirche. Ta zvezek še ni izšel. Napovedan je že dolgo. Band III/2 23.80 DM. Band IV/1 27.80 DM, In Band IV/2 12.80 DM. Skupaj 121 DM = 29 dol.

Delo je zgrajeno na treh vidikih. Najprej podaja nauk pozitivno, kakor je utemeljen iz svetega pisma in cerkvene tradicije ali živega učiteljstva. Kjer je mogoče, dodaja tudi argumentum ex ratione. Nato podaja razvoj nauka v cerkveni zgodovini. To bi bila nekakšna kratka dogemska zgodovina. Kot tretje prinaša odlomke iz dobrih nemških del, v kolikor se nanašajo na obdelano poglavje. To bi bila nekakšna dogmatična čitanka.

Schmaus bi utegnil biti danes najboljša dogmatika v nemškem jeziku. Po sistematiki, jasnosti in preciznosti pa Premma ne prekaša.

Michael Schmaus je imel na univerzi v Münchenu po vojski za akademike neobvezna predavanja. Mišljena so bila kot prešolanje. Pozneje so predavanja izšla v posebni knjigi pod naslovom Michael Schmaus, *Vom Wesen des Christentums*, založba Buchkunstverlag Ettal, Deutschland. Cena 107 S = 4 dol. — Knjiga je kratka kristocentrična dogmatika. Pisana je v lepem jeziku in se jo splača predelati. Primerna je tudi za premišljanje. Najlepša so poglavja o Kristusu, ki je premagalec sveta, o večnosti, nebesih in večnem zveličanju. Knjigi se pozna, da jo je pisal dogmatik nadpoprečnega formata.

Še vedno je branja vreden upokojeni profesor dogmatike Karl Adam. Vpliva ne samo kot dogmatik, ampak tudi kot pisateljska posebnost. Navajam tri dela:

Karl Adam, *Das Wesen des Katholizismus*. Založba Patmos Verlag, Düsseldorf. Cena 8.80 DM = 2.11 dol.

To je že 12. naklada. Knjiga je prevedena v deset jezikov. Adam je znanstvenik, ki ima obenem dar pisateljstva. Knjiga je bila svoj čas tudi v Sloveniji last marsikaterega katoličana. Nekaj časa smo mislili, da bo Jugoslovanska knjigarna oskrbela tudi slovenski prevod.

Karl Adam, *Jesus Christus*. Založba Patmos Verlag, Düsseldorf. Cena 10.80 DM = 2.56 dol.

Vsakemu duhovniku bi priporočil, da bi o Kristusu prebral najprej Ropsa, nato Ricciottija, nato Adama in končno Guardinija. To se mi zdi pravilno stopnjevanje. V tem pregledu sem navedel vse štiri avtorje. Če sem koga za ta poskus pridobil, bom zelo vesel.

Karl Adam, *Der Christus des Glaubens*. (Vorlesungen über die kirchliche Christologie). Založba Patmos Verlag, Düsseldorf. Cena 16 DM = 3.44 dol. Knjiga vsebuje, kar je profesor Adam več desetletij predaval svojim bogoslovcem. Delo je jezikovno in znanstveno izkristalizirano. Za pridige se Adam sicer ne dá neposredno uporabljati, a posredno nudi veliko. Popelje te v svet, v katerem se kot vernik srečnega in bogatega počutiš.

MORALKA

Kakor pri dogmatiki je tudi v moraliki več poskusov napisati nekaj kratkega in poljudnega za laike. Po mojem se niso obnesli.

Za duhovnike je kot osnova še vedno najboljši Noldin. Kadar izide kaka nova naklada, se sicer slišijo različne nepovoljne kritike, da manjka tega in onega in da je preveč negativen ter podobno. A kot učbenik je Noldin kljub temu izvrsten. Nobena druga moralika ga ne dosega.

Kot dopolnilo za poglobitev in tudi za praktično uporabo je zdaj na razpolago novo odlično delo: Bernhard Häring, *Das Gesetz Christi*. Moraltheologie in einem Band, dargestellt für Priester und Laien. 1446 strani. Založba Erich Wewel Verlag, Freiburg i. Br. Cena 325 S = 13 dol. — Filozofsko utemeljevanje je nekam težko in nerodno. A drugo je sijajno. Predelano je ogromno slovstvo, ki je pri vsakem poglavju tudi posebej navedeno. Avtor je imel odlično sodelavce. Da je knjiga

res dobra, pričajo mnoge naklade, ki jih je bila knjiga v nekaj letih, kar je izšla, deležna.

Veliko delo se obeta v zbirki **Handbuch der Moraltheologie**. Herausgegeben von Professor Dr. Marcel Reding. Založba Max Hueber-Verlag, München. Vsi zvezki še niso izšli. Celotne cene ne morem navesti. Posamezni zvezki se vrte od 50—75 S = 2—3 dol.

Navajam vse zvezke:

Kot uvod brez številke zvezka: Marcel Reding, *Der Aufbau der christlichen Existenz*. To delo se mi zdi doslej najboljše. Bere se gladko, jasno, prepričljivo in zanimivo. Primerno je tudi za premišljevanje.

Band I: Marcel Reding, *Philosophische Grundlegung der katholischen Moraltheologie*. Pri tem delu sem pa res več pričakoval. Tvarina je nekako ista kot v kaki sholastični etiki. Namreč ethica generalis.

Band II. Wilhelm Heinen, *Die psychologische Seite der sittlichen Akte*. Še ni izšel.

Band III. Adolf Geck, *Soziologische Aspekte der Moralität*. Še ni izšel.

Band IV. Richard Mohr, *Die christliche Ethik im Lichte der Ethnologie*. To je zelo zanimivo delo in ga toplo priporočam, če se kdo za stvar zanima.

Band V. Fridolin Stier, *Alttestamentliche Grundlegung*. Še ni izšel.

Band VI. Rudolf Schnackenburg, *Die sittliche Botschaft des NT*. Delo je krasna eksegetična razprava. Vprašal sem se pa pri tem, kako je to mogoče uvrstiti v *Handbuch der Moraltheologie*. Pisatelj je po poklicu res samo ekseget.

Band VII. Rudolf Hofmann, *Moraltheologische Methoden und Erkenntnislehre*. Še ni izšel.

Band VIII. J. Fuchs, *Des Gebot der Gottesverehrung*. Še ni izšel.

Band IX. Ludwig Berg, *Individual und Sozialethik*. Še ni izšel.

Band X. Anton Burghardt, *Eigentumsethik und Eigentumsrevisionismus*. Delo je zanimivo, a med šolskim letom sem omagal. Ga nisem predelal. Poslal

sem ga teološki fakulteti v Ljubljano.

Band XI. A. Tautscher, *Wirtschaftsethik*. Tudi to je odlično delo. Kdor se s temi vprašanji ukvarja, ga bo vesel.

Band XII. Leonhard Weber, *Familien, Ehe und Sozialethik*. Še ni izšel.

Band XIII. Johannes Messner, *Politische Ethik*. Še ni izšel.

Band XIV. Richard Egenter, *Kirchliche Ethik*. Še ni izšel.

CERKVENA ZGODOVINA

Manjših učbenikov je nič koliko. A jih ne bom navajal. V majhni knjigi se o cerkveni zgodovini ne dá kaj pametnega povedati. Navajam večja dela:

Priznano in uporabno delo, ki velja obenem kot učbenik, je Funk-Bihlmayer-Tüchle, *Kirchengeschichte in drei Bänden*. Založba Ferdinand Schöningh, Paderborn. Cena c. 300 S = 12 dol.

Nekateri bodo od prej poznali odlično začetno delo, kakor si ga je zamislil profesor Albert Ehrhard v zbirki: *Die katholische Kirche im Wandel der Zeiten und der Völker*. Dva zvezka sta izšla že pred vojsko. To sta:

Albert Ehrhard, *Urkirche und Frühkatholizismus*. I. Band.

Albert Ehrhard, *Die griechische und die lateinische Kirche*. II. Band.

Oba zvezka se danes na knjižnem trgu ne moreta več kupiti, ker sta razprodana.

Profesor Ehrhard je 1940 umrl. Da ne bi zasnovano delo ostalo nedokončano, je dobil profesor Wilhelm Neuss nalogo, da naj ga dovrši. Žal njegovo nadaljevanje Ehrharda ne dosega. A je kljub temu nadpoprečno in branja vredno. Glasi se:

Wilhelm Neuss, *Die Kirche des Mittelalters in*

Die Kirche der Neuzeit. 2 Bände. Založba Bonner Buchgemeinde, Bonn. Cena za oba zvezka je 240 S = 9.60 dol.

Znano in upoštevano delo je Josef Lortz, *Geschichte der Kirche*. Založba Aschendorffsche Verlagsbuchhandlung,

Münster, Westfalen 1953. Cena 132 S = 5.28 dol.

Avtor je prvotno dobil nalogo, da bi napisal učbenik cerkvene zgodovine za srednje šole. Napisal je odlično, le to napako je naredil, da je bila knjiga preobširna. Ker se je pa kljub temu dobro prodajala — kupovali so jo posebno duhovniki — je po prodaji prve naklade izdal drugo, ki je še obširnejša. Ima 464 strani. Knjiga spada med nadpoprečna dela in je že zaradi tega priporočljiva, ker ima še sprejemljiv obseg, da se bravec ne ustraši in ne začne obupavati, da ne bo nikdar prišel do konca.

Obširno delo, skozi katerega se najbrž malokdo pribori, če ni primoran, je Prof. Dr. Johann Peter Kirsch, *Kirchengeschichte*. Založba Herder. Cena zvezku od 130 in 150 S = 5—6 dol. Zvezki so tile:

I. Band: Die Kirche in der antiken griechischen-römischen Kulturwelt.

II. Band, 1. Teil: Kirchengeschichte des frühen Mittelalters. Še ni izšel.

II. Band, 2. Teil: Kirchengeschichte vom Anfang des 13. bis zur Mitte des 15. Jahrhunderts.

III. Band, 1. Teil: Kirchengeschichte 1450—1554. Še ni izšel.

III. Band, 2. Teil: Kirchengeschichte im Zeitalter des konfessionellen Absolutismus.

IV. Band, 1. Teil: Die Kirche im Zeitalter des Individualismus, 1648 bis 1800.

IV. Band, 2. Teil: Die Kirche im Zeitalter des Individualismus, 1800 bis zur Gegenwart.

Kdor bi se za kako dobo posebej zanimal in bi jo rad poznal ter razumel, mu kaj boljšega ne morem priporočati. Eno je v vseh teh delih opazno: O cerkveni zgodovini katoliških Slovanov ne vedo kaj povedati.

Poljudna cerkvena zgodovina, namenjena predvsem branju, je:

Dr. Johannes Schuck, *Geschichte der Kirche Christi*. Založba Echter Verlag,

Würzburg, 1956. 636 strani. Cena 9.80 DM = 2.35 dol.

Naslovi in podnaslovi so zelo blesteči. Pri branju se pa prej ohladiš, kot ogreješ.

Naj dodam še F. X. Seppelt, *Papstgeschichte*. Von den Anfängen bis zur Gegenwart. Založba Kösel Verlag, München. Cena 102 S = 4 dol.

Zelo dobro so obdelani novejši papeži. Starejši so bolj sumarično obravnavani. Kdor hoče zadnje papeže in njihovo prizadevanje kaj boljše razumeti, naj si vzame toliko truda in naj predela vsaj papeže 19. in 20. stoletja. Seppelt jih je mojstrsko obdelal.

Zanimiv poskus, ki se je v mnogem posrečil, je:

Dr. Karl Wilk, *Grosse Menschen*. Eine Kirchengeschichte in Heiligenleben. Verlag der Stiftsbuchhandlung St. Florian bei Linz a. d. Donau, 1948. Cena 50 S = 2 dol.

Morda spada na to mesto že življenjepis svetnikov:

Wilhelm Hünermann, *Der endlose Chor*. Založba Herder, Freiburg i. Br. 764 strani. Cena 24 DM = 6 dol.

Pisatelj je za vsak dan v letu obdelal po enega svetnika ali svetnico. Knjiga se sijajno bere. Hünermann zna pisati. V Sloveniji smo ga poznali po knjigi Oče Damjan.

CERKVENO PRAVO

Morda bi se kdo rad ukvarjal nekoliko več s cerkvenim pravom. Priporočam:

Karl Holböck, *Handbuch des Kirchenrechtes*. 2 Bände. Založba Herder, Freiburg i. Br. Cena 55 DM = 13.20 dolarjev.

PASTORALNA MEDICINA

Tudi pastoralna medicina spada danes k duhovniški izobrazbi. Posebno tisti duhovniki, ki so v kaki bolnišnici ali v kakem zavodu, naj bi se z njo še posebej seznanjali. Seveda je tudi

drugim priporočljiva. Za to je na razpolago:

Dr. Albert Niedermayer, **Handbuch der speziellen Pastoralmedizin**. 6 Bände. Založba Herder, Freiburg i. Br. Cena 146.50 DM = 35 dol.

Delo je preračunano na zdravnika, jurista in moralista. Za običajno uporabo se mi zdi prespecialno in preobširno. Pri branju se zlepa ne pride naprej. Najbrž so isto čutili tudi drugi. Zato je izšel:

Dr. Albert Niedermayer, **Compendium der Pastoralmedizin**. Založba ista. Cena 18 DM = 4 dol.

V to straka spada tudi:

Dr. Albert Niedermayer, **Compendium der Pastoralhygiene**. Založba ista. Cena 19 DM = 4.56 dol.

Na tem mestu naj omenim še zelo porabno in praktično delce, ki so ga sestavili trije: duhovnik, zdravnik in mati:

Theodor Blieweis, **Wagnis der Ehe**. Založba Herold, Wien. Cena 20 S = pribl. 2 dol.

Knjižica je namenjena ženinom in nevestam. S pridom jo more uporabljati dušni pastir pri pouku za ženine in neveste. Še boljše bi služila pri kakem tečaju s predavanji za ženine ali neveste.

VZPODBUDNE KNJIGE

Pod tem naslovom navajam nekaj del, ki jih duhovnik na splošno rad prebira. Niso naravnost prirejena za duhovno branje ali premišljevanje, a lahko služijo tudi temu namenu.

Romano Guardini, **Freiheit, Gnade, Schicksal**. Založba Kösel Verlag, München. Cena 11.80 DM = 2.43 dol.

Knjiga je težka. Treba se je vanjo živeti. Če pa si enkrat nekoliko domač z njeno vsebino, potem se bere z užitkom. V knjigi je filozofija, dogmatika, psihologija in zgodovina. A vse se giblje na najvišjih klinih premišljevalnih lestvic. Marsikateremu pridnemu

bralcu bi rad privoščil duhovni užitek pri tej knjigi.

Romano Guardini, **Vorschule des Betens**. Založba Benzinger, Einsiedeln, Schweiz. Cena 8.60 Fr. = 2.06 dol.

Knjiga se v začetku bere lahko in preprosto. Polagoma pa preide v prav zapletene teološke spekulacije, ki pa niso brez koristi in zanimivosti. Guardini ima svoje kvalitete in jih je treba priznati.

L. J. Suenens, **Theologie des Apostolates der Legion Mariens**. Založba B. Heiler, Wien. Priporočam.

Gaston Courtis, **Vor dem Angesicht des Herrn (Priesterliche Besinnung)**. 4 Bändchen. Aus dem französischen übertragen von Dr. Karl Rudolf. Založba Seelsorger-Verlag im Verlag Herder, Wien. Cena 128 S = 5 dol. To bi bile duhovniške meditacije. Delce je dobro in koristno.

Dr. Paul Rusch, **Wachstum im Geiste (Ein Buch priesterlichen Betrachtung)**. Založba Tyrolia, Innsbruck. Cena 24 S = 1 dol. — Knjiga je izredno dobra. Rusch je škof v Innsbrucku. Le bojim se, da knjiga ni več v razprodaji. Novejši seznam je nimajo.

Michael Horatzuk, **Hier lacht der Aszet**. Založba Herold, Wien-München. Cena 46 S = 2 dol. — Knjižica bi bila za duhovno branje. Pa tudi za kako namizno branje. Vsebinsko je prav zanimiva, le ko bi pisatelj imel nekaj več daru pisateljjevanja. To je nekakšno spraševanje vest tistim, ki mislijo, da so brez napak.

MISTIKA

Eno od globljih del te vrste bi moral pač vsak duhovnik v svojem življenju predelati. Novejši čas je to uvedel tudi med redne predmete na teoloških fakultetah. Če duhovnik tega nič ne pozna, ne more biti dober duhovni voditelj ne sebi in še manj drugim.

Carl Feckes, *Die Lehre vom christlichen Vollkommenheitsstreben*. Založba Herder, Freiburg i. Br. Cena 17.80 DM = 4.27 dol.

Alois Mager, *Mystik als seelische Wirklichkeit*. Založba Anton Pustet, Graz-Salzburg.

To je najbrž najboljša knjiga te vrste, kar jih je v nemškem jeziku zadnja desetletja izšlo. Bojim se, da je razprodana. Novejši katalogi je ne navajajo.

DUHOVNIŠKI ROMANI

Duhovniških romanov je v zadnjih letih vedno več. Nabrž se ne prodajajo slabo. Ako bi jih hotel nekaj navesti, bi brž nastala posebna razprava. Tega skoro ne smem. Navajam samo najboljše od dobrega:

Bruce Marshall, *Alle Herrlichkeit ist innerlich*. Verlag Jakob Hegner, Köln-Olten. Vsak roman stane približno 100 S = 4 dol.

Bruce Marshall, *Das Wunder des Malachias*. Založba ista.

Bruce Marshall, *Der Stundenlohn Gottes oder keiner kommt zu kurz*. Roman se vrši med prvo in drugo svetovno vojsko. Problemi obeh vojsk in obenem veliko humorja in življenjske skušnje dajejo romanu trajno vrednost.

Bruce Marshall, *Du bist schön meine Freundin*. Založba ista. Roman se vrši za časa španske rdeče revolucije. Za tiste, ki so preživeli rdečo revolucijo v Sloveniji, je dvakrat več vreden.

Bruce Marshall, *Die rote Donau*. Založba ista. Roman se vrši na Dunaju med zasedbo štirih velesil po drugi svetovni vojski. Delo je zanimivo, a prejšnjega ne dosega. Vtis sem imel, kot da

je marsikaj bolj reportaža in ne več leposlovje.

Henry Mort. Robinson, *Der Kardinal*. 860 strani Založba Rhein. Verlagsanstalt, Wiesbaden. — Večkrat sem slišal trditev, da je to najboljši duhovniški roman. Na vsak način ga pripočam.

DUHOVNIŠKO-VZGOJNE KNJIGE

Michael Pfliegler, *Priesterliche Existenz*. Založba Tyrolia, Innsbruck. Cena 78 S W 3 dol.

Knjiga je odlična. Prevedena je doslej, kolikor mi je znano, tudi v angleščino. Pisatelj je profesor pastoralke na Dunaju. Tudi o Pflieglerju velja, da zna pisati. Knjiga navaja in uporablja ogromno leposlovnih del, ki obravnavajo duhovniško življenje in gre predvsem v življenjske globine.

Josef Sellmair, *Der Priester in der Welt*. Založba Friedrich Pustet, Regensburg. Cena 65 S = 2. 60 dol.

Knjiga obravnava ne toliko duhovnika kot duhovništvo, njegovo poslanstvo, naloge in odgovornost. Pisatelj gre v dogmatične globine. A ne mara vplivati dogmatično marveč pedagoško. Pfliegler in Sellmair bi utegnili biti najboljši knjigi na tem področju.

SKLEP

Na koncu bo morda le kdo prišel z željo, da bi si to ali ono knjigo kupil. Kako?

Po mojem je tale pot najboljša: V Buenos Airesu je Herderjev zastopnik. Ako dobi natančen naslov, založbo in kraj izdaje, jo bo gotovo rad preskrbel. Ta pot je najbolj enostavna. Marsikdo ima morda z Evropo in njenimi knjigarnami neposredne zveze. Prosta mu pot!

Duhovnik in narodna vprašanja

Janez Zupan SDB, Bolivija

Kardinal Newman je v enem svojih najvažnejših govorov takole zgostil svojo misel: „Duhovniki nove zaveze so ljudje in ne angeli.“ In sveti Pavel je zapisal o Kristusu, prvem duhovniku: „Apparuit humanitas et benignitas Salvatoris Nostri...“ Potemtakem kljub zahtevnosti našega ideala: biti „alter Christus“ nam vendar „človečnost“ našega Vzora narekuje, da se vedno in povsod obnašamo kot normalni ljudje.

Ne mislim pri tem nikakega popuščenja v našem javnem ali zasebnem življenju, ki bi nam dalo ime „moderna“ duhovnika, pa nas istočasno ožigosalo s Pavlovim: „Vae mihi, si hominibus placebo!“ Kdor namreč hoče drugega iz močvirja potegniti, ne sme v njem stati, ampak na višjem, trdnejšem mestu. Ni to predmet mojega pisanja; našo „humanitas“ bi želel motriti danes samo v razmerju do narodnih vprašanj, ali z drugimi besedami: rad bi vsaj bežno osvetlil dolžnosti, ki jih imamo duhovniki kot ljudje do našega naroda posebno v naših dneh.

„Narodna zavednost.“ pravi dr. Ignacij Lenček, „je naravno zadržanje človeka, ki se ravna po resnici in dejanski stvarnosti.“ In navaja Ponike-ja: „Človek, ki ne bi bil zaveden narodnjak, bi imel okrnjeno osebnost; bil bi sebičen samotar ošabnež, ki hoče biti — varajoč samega sebe — neodvisen, rešen ene najbolj naravnih vezi.“ (Vrednote II, 23). In pokojni dr. Odar je še bolj udaren: „Anacionalni ljudje, ki ne čutijo ljubezni do domovine, so moralni pohabljeni“ (DŽ XX, 188).

Že zato torej, da duhovnik ne bo čudak, ampak normalen človek, z vsemi človeškimi vrlinami, mora biti narodno zaveden. Toda domovinska ljubezen je tudi zahteva krščanske etike, kajti ljubezen do naroda je v nekem oziru iste vrste kot ljubezen do star-

šev in do Boga. Sveti Tomaž takole utemeljuje zgornjo trditev: „Človek je dolžnik na različne načine. Odvisno je to od odličnosti dobrotnika in sprejetih dobrot. V enem in drugem pogledu smo največji dolžniki Bogu.. Na drugem mestu pa so počelo naše biti naši starši, ki so nas rodili, in pa naša domovina, kjer smo zrasli... Zato, kakor je zadeva vere, da Bogu izkazujemo češčenje, tako nas v drugi vrsti čutvdanega spoštovanja nagiba, da izkazujemo ljubezen roditeljem in domovini“ (Sum. Th. II, 2, Qu. 101, a. 1).

S tem je spodnesena podlaga tistemu čudnemu prepričanju nekaterih pobožnih duš, da je ljubezen do domovine nekakaja kraja ljubezni do Boga, ali da pri delu za zveličanje duš, oziroma za večno domovino, ne bi smeli nikoli misliti na blaginjo svoje zemeljske domovine. Saj se je vendar Kristus zjokal nad Jeruzalemom ne samo kot Bog nad duševnimi razvalinami, ampak tudi kot človek nad razrušenjem njegove zemske domovine. Svetniki so bili vsi tudi dobri narodnjaki, kajti brez naravnih čednosti na more biti nadnaravnih.

„Praktično kažemo svojo domovinsko ljubezen.“ pravi dr. Ahčín, „tako, da narodu nesebično služimo in po svojih močeh pospešujemo vse, kar more služiti njegovi blaginji in jo povečati... in vzgajamo svoje ljudstvo k vedno večjemu duhovnemu, moralnemu in gospodarskemu napredku“ (Soc. II, 1, 354. c).

Tukaj pa se začne težava za nas duhovnike, ki bi želeli čimveč storiti za narod. Je že res, da imamo Cerkvini zakonik, ki urejuje naše delo izven cerkvenih zidov, toda življenje naroda je večkrat tako zamotano...

„Los católicos modernos están contra el sacerdote politiquero...“, pravi Papini in nadaljuje: „El sacerdote tiene que ocuparse únicamente de lo divino, y

la política es, entre las cosas terrenas una de las más terrenas y más alejadas del ideal evangélico." („El sacerdote en el mundo“, Ed. Poblet, pg. 353).

Pa saj ni treba iti drugam po dokaze, da današnji svet rad vidi duhovnika v njegovem lastnem področju, ne da bi pri tem nujno moral pasti v liberalno fobijo, ki nas je zapirala v zakristijo. Nedavno smo tudi v nekem slovenskem časopisu brali podobne misli: „Del tragike zgodovine slovenskega naroda, ki ni imel svoje lastne države, svojega slovenskega šolstva in zato tudi ne dovolj slovensko čuteče inteligence, je tudi v tem, da je moral biti slovenski duhovnik v zgodovini ne samo posvečevalec naroda, utrjevalec njegovih нравnih moči za svetna opravila. Žal nekateri niso hoteli razumeti potreb časa. Ko je bilo že doma občutno pomanjkanje duhovnikov ter so bile številne kaplanije nezasedene in smo imeli istočasno brezposelne katoliške laike, so nekateri duhovniki še vedno mislili, da bodo razne svetne ustanove od bank pa do tiska propadle, če ne bodo oni v njih sedeli. Celo po vseh bridkih izkušnjah revolucije nekaterim še vedno ne da žilica miru in silijo na področja, ki so že po svoji naravi, še bolj pa po primernosti, delokrog laika.“ („Slovenska Država, 1. 1. 1958.)

Gornja izvajanja nam hočejo dopovedati, da vsaj neki del slovenske inteligence ne želi več našega dela na političnem in gospodarskem polju, ker pač ni več potrebe. In mi moramo samo reči: Bog bodi zahvaljen! Toda s tem še ni rečeno, da lahko ostanemo brezbrizni in s prekrizanimi rokami pred nešteti slovenskimi narodnimi problemi.

Kako moremo mirno gledati v bodočnost, ko vemo, da v vsaki novi vojni, atomski ali ne, grozi Sloveniji strašno razdejanje, kajti njena zemljepisna lega jo postavlja v središče evropskega bojnega meteža?

Kako moremo mirovati ob uničujočem vplivu komunizma na slovensko mladino in ob novicah vsakdanjega nje-

nega pobega v tujino, ki požira že našo katoliško vzgojeno, kaj šele tisto, ki pada na svetovne ceste brez vere?

In končno, ali ne vre vse v nas, ko stalno beremo v naših časopisih, kako Lahi in Avstrijci počasi pa načrtno potujejo naše obrobno ozemlje, kjer zahodni zavezniki barantajo z našimi narodnimi koristmi?

Ni človeške pravice za male narode na zemlji, zato jo moramo iskati pri Bogu. **Molitev za domovino** — poleg verskega, kulturnega in socialnega delovanja, v kolikor ga moremo vršiti med našimi ljudmi — je torej naša najvažnejša in najnujnejša oblika dela za naš narod.

Slovenski pesnik in pisatelj Stanko Janežič je na kulturnem večeru v Parizu lansko jesen med drugimi nasveti polagal na srce Slovincem tudi naslednjega: „Moli za naš slovenski narod, da bi kot celota rastel v kreposti in milosti in da bi bil kaj kmalu združen v zedinjeni in svobodni domovini.“ („Svob. Slovenija“, 20. 12. 1957).

Dr. Odar je enega od številnih člankov o narodnostnih vprašanjih takole zaključil: „Visoka naravna dobrina sta domovina in ljubezen do nje, čeprav seveda nista najvišji, kakor so hoteli pretirani nacionalisti. Za naravne dobrine pa katoličani Boga prosimo in molimo. Zato moramo slovenski katoličani prositi Boga tudi za slovensko domovino“ (Dž. XX. 188).

Toda če se od vernikov na splošno zahteva molitev za domovino, veliko več vneme moremo pričakovati od duhovnikov. Tudi v tem nam je lep zgled naš škof, dr. Gregorij Rožman, vnet organizator molitvenih pobud, doma in v begunstvu, ter je on sam prvi molilec, pravi slovenski Mojzes za rešitev slovenske domovine.

Naj zaključim s prošnjo vsem sbratom po svetu, da bi mislili, kako bi se mogla najuspešneje organizirati skupna „križarska“ molitvena akcija k Vladarju vseh narodov, da se usmili slovenskega in mu da zaživeti boljšo bodočnost.

Prvo zasedanje Glavnega emigracijskega sveta konzistorialne kongregacije

Zdravko Reven, Belgija

Od 30. septembra do 4. oktobra lanskega leta se je vršilo prvo zasedanje glavnega emigracijskega sveta pri konzistorialni kongregaciji v Rimu. Vodil ga je pokojni kard. Piazza. Prisostvovali so zastopniki držav, v katere ljudje zdaj v glavnem emigrirajo, kakor tudi zastopniki narodov, ki emigrirajo. Namen zasedanja je bil pregledati položaj po svetu in pretresti različne probleme, ki zadevajo dušno pastirstvo izseljencev.

Predsednik Glavnega emigracijskega sveta škof Giuseppe Ferretto je v uvodnem predavanju govoril o Glavnem emigracijskem svetu, njegovih nalogah in članih.

Škof poljske emigracije Jožef Gawlina je nato govoril o verskih in socialnih vprašanjih svobodne ali prisilne emigracije. Na zgledu srednjeevropskih narodov je pokazal, kako „caelum, non animus mutant, qui trans mare currunt“ in kako „religio sola est, in qua libertas domicilium collocavit“. Povedal je, da so v današnji Poljski najhujši tisti komunistični ječarji, ki so dolga leta živeli kot izseljenci na Francoskem in ni bilo blizu njih nobenega poljskega izselienskega duhovnika. Pokazal je konkretno na škodljivost, ako krajevna duhovščina zavira delo izseljenskega misionarja.

Mons. Emil Dejardin, zastopnik belgijskega episkopata za izselience, je govoril o versko-socialnih problemih emigracije s posebnim ozirom na krajevno civilno zakonodajo.

P. Giovanni Sofia PSSC je razpravljal o pravni strani dušnega skrbstva za izselience. S konstitucijo „Exul Familia“, ki ima pravno veljavo in sicer celo C. I. C. spreminja, je Cerkev uredila in ustanovila izredno dušno pastirstvo. To nima namena rednega odpra-

viti ali zmanjšati njegovega pomena, ampak rednemu pomagati. „Nihil sine episcopo“ velja tudi tu. Krajevni škofje so prvi odgovorni za dušno pastirstvo priseljencev. Redno in izredno dušno pastirstvo se morata dopolnjevati. — Razdelil je izseljenske duhovnike v štiri skupine: kaplani po tujih farah, voditelji katoliških misij brez pravnega priznanja, voditelji „Missionis cum cura animarum“, vzpostavljene od krajevnega škofa po navodilih „Exul F.“, župniki narodnih župnij, kot je v kan. 216, § 4. Prva dva nimata juridičnega statuta. Sta nekaka sodelovalca „de facto“ v tuji škofiji. Prva oblika ne rešuje problema izseljencev, ker je kaplan včasih po svoji, včasih proti svoji volji v službi domačinov, ne priseljencev. Druga oblika je pomembnejša in danes dejansko še najbolj obstoja in tudi marsikaj dobrega naredi. Najbolje je, če postane juridično priznana. To je novost „Exul Familiae“ in tudi pomembnost. Konkretno marsikje lažje rešuje probleme kot narodna žunnija. Posebej je poudarjal nadnacionalnost Cerkve in širokogrudnost do slehernega naroda in da misijonarji emigrantov ne smejo ostati prepuščeni samim sebi.

Francoski škof Jean Rupp je govoril o odnosih cerkvene organizacije dušnega nastirstva emigracije in imigracije do narodnih in medn. ustanov.

P. Francesco Milini PSSC je obravnaval odnose iste organizacije do škofijskih ustanov. Ta referat je pomemben za rojake na Koroškem, v Trstu, v Gorici in Beneški Sloveniji, ker govori o tem, kaj naj krajevna Cerkev naredi za izselience ob odhodu, ob bivanju v tujini in ob povratku domov. V oddelku o škofiji, ki priselience sprejema, omenja, da se prava integracija med domačine naredi dejansko šele v tretjem ro-

du. Poudarjal je dušnopastirski pomen tehnične in socialne pomoči izseljencem in pokazal na nujnost, da domovina izseljenca pri tem sodeluje. Ako mislimo na slovensko emigracijo po svetu, vidimo, koliko nalog in koliko iniciativ še čaka v tem pogledu slovenske izobražence, zlasti duhovnike. P. Milini je dejal, da Glavni emigracijski svet nima in ne more imeti avtoritete nad krajevnimi škofi, more pa s svojim obstojem, s svojimi iniciativami mnogo pomagati, da se oskrba izseljencev izboljša in dobro vrši.

Mons. Albert Buettner je obravnaval gospodarske probleme duhovne pomoči izseljencev. Najprej je definiral nalogo izseljenskih misijonarjev, ki nujno vpliva na primerno rešitev gospodarskih vprašanj duhovne pomoči. Omenil je, da mora v Nemčiji skrbeti za ca. 100 misijonarjev 12 različnih narodov, poleg tega pa še za 100 nemških izseljenskih misijonarjev v svetu. Pravi, da težko predlaga za vse dežele primerno rešitev problema, saj so razmere tako različne po svetu. V Čile dobiva misijonar protestantske sekte 600 dolarjev na mesec, medtem ko se mora domači duhovnik zadovoljiti s silno majhnim dohodkom. Po njegovem je treba najprej postaviti načelo: izseljenski duhovnik bodi finančno neodvisen. Če mora prosjačiti med svojimi vernimi, ki često sami potrebujejo, to škoduje njegovemu delu. Ima večje stroške in drugačen položaj kot navaden župnik ali kaplan. Potrebuje tudi asistentko pri svojem delu, ki jo mora dostojno preživljati, in druga sredstva za moderen apostolat. Skratka treba je: zagotoviti izseljenskemu duhovniku primerno vzdrževanje in potrebna sredstva za njegovo delo. K temu naj doprinesejo: Cerkev v domovini, Cerkev, kjer izseljenski duhovnik deluje, država domovine, država, v kateri izseljenski duhovnik deluje, in končno skupnost izseljencev v tisti državi. Vsi ti faktorji naj bi sodelovali.

O svetovnem izseljenskem dnevu je govoril mons. Emilio Rossi.

Mons. Georg Crennan je obdelal po-

men in probleme izseljenskega tiska in propagande.

Škof Helder Camara se je dotaknil problemov imigracije nekatoličanov.

Škof Pavel Taguchi z Japonskega je poročal o kričečih vprašanih japonskega izseljevanja. Njegovo poročilo je izzvenelo v obtožbo krščanskih narodov, ki nočejo razumeti, da je Bog dal zemljo za vse ljudi.

Običajno so bila vsa ta poročila in razpravljanja dopoldne. Popoldne so poročali zastopniki raznih narodov o njihovih izseljencih in o organizaciji dušnega pastirstva med njimi. O poljski emigraciji je poročal škof Jožef Gawlina; o ukrajinski škof Ivan Bučko; o litvanski škof Vincenc Padolskis; za Letonijo, Stonijo in Belo Rusijo škof Boleslav Sloskan; o češki emigraciji mons. Franc Planner; o slovaški g. Štefan Nahalka; o hrvatski g. Krešimir Zorić; o slovenskih izseljencih dr. Pavel Robič. O belgijskih problemih je govoril mons. Emil Dejardin; o francoskih škof Jean Rupp; o italijanskih p. Francesco Milini; o nizozemskih kanonik Jakob A. van der Hoogte; o portugalskih škof Giuseppe da Silva; o španskih izseljencih mons. Fernando Ferris; o švicarskih vprašanih g. Corrado Cortella. O argentinskih problemih je razpravljali mons. Albino Mensa; o brazilskih škof Helder Camara; o venezuelskih mons. Luigi Henriquez; o kanadskih škof Frankes Allen; o USA mons. Howard Carroll; o Avstraliji mons. Georg Crennan.

Zasedanje se je zaključilo z resolucijo, da je treba izvesti določbe konstitucije „Exul Familiae“. Posebej je priporočilo vsemu katoliškemu svetu praznovanje izseljenske nedelje. Končno je na predlog kardinala Piazza poslalo zasedanje pozdrave vsem izseljenskim duhovnikom širom sveta.

Ni dvoma, da je naloga slovenske duhovščine, da se loti z vso vnemo in pridnostjo, ki ji je lastna, ostvarjanja organizacije slovenskega sektorja dušnega pastirstva izseljencev, da bo uspešno in zrelega naroda vredno.

Petdeset let dela za naše izseljence

Zdravko Reven, Belgija

Letos slavimo zlati jubilej slovenskega organiziranega dela za izseljence. Kar se je spočetka storilo pri nas za izseljence, je bilo to v okviru dunajske Rafaelove družbe in delo posameznikov. Dolgo časa je skoraj 90% vsega vodstvenega dela v tem pogledu ležalo na ramah dr. Janeza Kreka.

Polagoma je dozorelo spoznanje, da je naš narod dolžan in sposoben vzeti vprašanje oskrbe svojih izseljencev resno in samostojno v roke. Leta 1908 je nastal samostojen odbor Rafaelove družbe v Ljubljani pod predsedstvom dr. Pegana. Pri kranjskem deželnem zboru je dr. Pegan dosegel vsaj toliko sredstev, da so vzpostavili družbino pisarno in vzdrževali posebnega tajnika. Škof dr. Jeglič je dosegel pri svoji duhovščini potrebno zaupanje v to ustanovo. Podprli so jo tudi slovenski župani. Tako je Rafaelova družba polagoma zvedela za skoraj vse slovenske izseljence in v tej ali oni obliki prišla z njimi v stik. Prva svetovna vojna je njeno rast žal preprečila.

V tej prvi dobi slovenskega organiziranega dela za izseljence je razvil svojo delavnost v Ameriki nedavno umrli p. Kazimir Zakrajšek OFM. Bog ga je ohranil pri življenju, da je končno zapredal še zlato jubilejno številko svojega lista, ki ga je ustanovil. Druga značilnost te dobe je razmah slovenskih katoliških družtev sv. Barbare med našimi rudarji v nemškem Porurju.

Nov zagon Rafaelove družbe

Povojno izseljevanje naših ljudi v Francijo, Belgijo in Nizozemsko je vzpodbudilo mnoga srca, ki so čutila z njimi, k obuditvi Rafaelove družbe k novemu življenju. Na pobudo izseljenkega misijonarja v Westfaliji Janeza Kalana se je vršil leta 1927 v Ljubljani ustanovni občni zbor nove Rafaelove družbe. Škof dr. Jeglič in Anton Grdi-

na iz Clevelanda sta s svojim prispevom vzpodbudila odbor k delu. Dr. Marko Natlačen je izposloval podporo od oblastnega odbora. Tako je družba naslednje leto, ko je postal njen predsednik p. Zakrajšek, ki se je vrnil v domovino, znova vzcvetela.

Pod vodstvom tega „očeta slovenskih izseljencev“ je nato 12 let načrtno gradila organizacijo slovenske skrbi za rojake v tujini. Stremela je pa tudi za povezavo vseh naših v tujini. Vršile so se izseljenske nedelje. Prirejali so se izseljenski kongresi. Poleg akcije za oskrbo izseljencev z domačimi dušnimi pastirji so začeli misliti na izseljenske učitelje. Ustanovila se je Slovenska izseljenska zbornica. Pripravljal se je Izseljenski arhiv, institut in izseljenski dom v Ljubljani. Iz raznih listov in publikacij, zlasti pa iz izseljenskih koledarjev vidimo, da je naš narod mislil na svoje v tujini kot se zrelemu narodu spodobi.

Pretrës zadnje vojne

Druga svetovna vojna je krepko pretresla tudi vrste naših izseljencev. Mnogo se jih je preselilo, pa tudi vrnilo: nekaj že med vojno, še več po vojni. V nasprotni smeri je odšel iz domovine v tujino nov val: protikomunistični begunci, ki so se razlili po vsem svetu. Med njimi je šel na tuje velik odstotek izobražencev.

Organizirana skrb za izseljence je bila spet na tleh. Izseljenci sami so se držali skupaj le krajevno. Cerkevna oblast z zvezanimi rokami ni mogla znova začeti vzpodbujati. Civilna oblast je izseljence vabila le k povratku, misleč, da si bo s povratniki opomogla. Ustanovila se je Izseljenska matica. Toda doslej še ni pokazala tistega vsestranskega in širokosrčnega značaja, ki ga je imela Rafaelova družba.

Tako čaka slovensko izseljensko

vprašanje še vedno na svoje reševanje na podlagi povezave izseljenskih sil in organiziranega dela. Leta minevajo in kljub temu, da ima danes naša emigracija toliko izobražencev kot nikdar poprej, še ni prišlo do tega, da bi lahko rekli: smo organiziran narod v tujini. V zadnjem času nastajajo razne pobude. To je znak, da se prebuja zavest: za zrel narod se spodobi, da organizirano skrbi za svoje na tujem, in njegova kri se mora le organizirano držati pokoncu.

Delo je potrebno v treh smereh!

Prvi smoter tega dela je **dušno pastirstvo** izseljencev. Izseljenec je kristjan, ki ga Bog vodi skozi izseljenske razmere proti večnosti. Cerkev, njegova mati, se zanj briga kot za svojega otroka. Da je potrebno, da imajo rojaki domače dušne pastirje, izseljenske misijonarje, o tem tukaj ne bomo razpravljali. V področje te aktivnosti spada organizacija božjih služb, katehizacija, izdajanje verskih listov, vodstvo verskih krožkov in vsega, kar k tem nalogam vodi. Vse to je odlična in lastna naloga duhovščine, ki jim naj bi pomagali zavodni krščanski laiki.

Ni pa lastna naloga duhovščine **socialna skrb** za izseljence, čeprav jo večkrat tudi morajo vršiti. Razmere v nepoznani tujini so take, da mnogokrat zdravstveno in moralno uničujejo izseljence, če se zanje nihče ne briga v socialnem oziru. Ta skrb ima namen olajšati rojaku bivanje v tujini in mu omogočiti pravi razvoj njegove osebnosti in družine. V to področje spada karitativno delo, organizacija medsebojne pomoči, organizacija zdravega in domačega razvedrila, zaščita matične države preko primernega poslovanja konzulatov in preko socialnih konvencij s tujimi državami, ostvarjanje socialnih pism v pomoč izseljencem.

Skrb za izseljence v **narodnostnem pogledu** je nadaljni smoter organizirane oskrbe izseljencev. Od Boga hoten je proces, da se rojak oziroma njegovi potomci v tujini staplajo z drugim narodom. Toda ta proces se mora vršiti na-

ravno in brez škode za izseljenčevo osebnost in značaj. Nalogo posredovalca med svojim in tujim narodom bo izseljenec izvršil le, če bo ponosen na svoj rod in svoj izvor ter obenem prilagodljiv novim razmeram. Zato mu je treba pomagati ohranjati stike s svojim ljudstvom, ohranjati na tujem njegovo domačo govorico, pesem in navade, treba je njegove otroke seznanjati z miselnostjo njegovega naroda. Organizacija pomoči lastnemu narodu v tej ali oni obliki vodi do teh ciljev.

Čeprav ne osporavamo potrebe raznih političnih grupacij in akcij, je treba vedeti, da nima to nič skupnega z organizacijo naroda v tujini. Gornje tri povezave so kakor snop, ki drži narod v tujini pokoncu. Če bi bili Slovenci v teh ozirih dobro povezani, bodo ob raznih priložnostih lahko mnogo pomagali narodu v domovini. Ta trojna skrb mora biti nadstrankarska, le slovenska in katoliška. Samo tako bo koristila izseljencem in narodu doma. Vedeti moramo, da se izseljenec navadno ne sme v tuji državi politično udeleževati.

„Exul Familia“

Za dušnopastirsko oskrbo izseljencev je važen zgodovinski dan 1. avgust 1952. Tedaj je namreč papež Pij XII. podpisal konstitucijo „Exul Mamilia“. Do tega je prišlo sicer na pobudo italijanskih izseljenskih misijonarjev, a je vendar ta konstitucija splošno veljavna in popravlja ter ureja dosedanje cerkveno pravo. Psihološko je prav dobro sestavljena. Je Magna Carta izrednega dušnega pastirstva. To pastirstvo je vedno bolj pomembno in zajema ne le izseljence odnosno begunce, ampak tudi emigracijo v notranjosti držav, študentov in oskrbo turistov.

Slovenska duhovščina je v primeri z drugimi narodi do te konstitucije probleme svojih izseljencev kar dobro reševala. Vrsta izseljenskih misijonarjev, ki so več ali manj časa delovali, to izpričuje. „Exul Familia“ prinaša sedaj tudi ureditev slovenskega dušnopastirskega dela. Potrebno je, da se lotimo

zdaj izvedbe teh nakazanih načrtov. Naš narod je dobil v Glavnem emigracijskem svetu konzistorialne kongregacije tudi svojega zastopnika.

Vrsta naših izseljenskih misijonarjev

Poleg pionirjev izseljenskih duhovnikov, ki še vedno vztrajajo na svojih pozicijah, je zadnja leta prišlo za to delo veliko novih moči. Omenjam organizacijo dušnega pastirstva v Kanadi, kjer se kaže dva tipa: stalni misijonar in potujoči misijonar. Dalje delo naših duhovnikov v Avstraliji in v Argentini. G. Ilc v Braziliji se je tudi odločil, da prevzame skrb za rojake tam doli.

Drugod, zlasti v zapadni Evropi, ki ima nedvomno posebno mesto tako v mednarodnem kot v našem narodnem življenju, razmere še čakajo ureditve. Kljub govorjenju in pisarjenju doslej še ni mnogo otipljivih rezultatov. Naš narod ima precej duhovnikov v tujini, kot jih še nikdar ni imel. Požrtvovalno delajo v svojem delokrogu. So pa žal slabo razporejeni, namreč razporejeni z ozirom na problem oskrbe naših ljudi v tujini.

Nekateri mislijo, da je to razpore-

janje zadeva avtoritete. Normalno je to naloga avtoritete. Toda avtoriteta more le toliko storiti, kolikor moči ima in kolikor sredstev ima. Prav današnji položaj med našimi izseljenci je tak, da je nemogoče avtoriteti urediti to vprašanje. Ne od ene ne od druge avtoritete ne moremo in ne smemo pričakovati ukazov in iniciativ, ker nima sredstev na razpolago.

V takem primeru je iniciativa prepuščena vsem tistim, ki se zavedajo resnosti problema in vedo, da je treba začeti problem reševati. Dolžni so ga pa reševati v duhu spoštovanja avtoritete. Treba je prostovoljcev, treba lastne iniciative, treba je združevanja sil, treba je medsebojnega dogovarjanja, ne pa čakati ukazov, na katere bi bila potem avtoriteta vezana. Ni dvoma, da smo vsi slovenski duhovniki v tujini kot celota odgovorni za problem dušnega pastirstva med izseljenci. Na nas pade sramota, če pravijo: „Toliko jih dela med tujci, med svojim narodom, iz katerega so izšli, pa jih ni.“

Bog daj, da bi zlati jubilej organiziranega dela med našimi izseljenci imel v srečih sobratov v tujini globok odmev!

„Saj veste, kako je...“

P. Bernard Ambrožič OFM, Avstralija

To jutro se je sprožilo takoj po maši. Bolj navadno se dogaja ob večerih. Prišla sta in povedala: „Ženila se bova.“ Prihodnji teden naj bo poroka, ženin ima ravno počitnice, pa bosta porabila prosti čas, da uredita. Torej kar danes teden, gospod.

Stojim znova pred vozlom, ki ga znam na pamet.

Zapišem imena. Hm, njeno ime sem že slišal, tudi obraz že videl nekako mimogrede, o njem nisem imel pojma, da ga nosi zemlja. Zakaj se ni dal spoznati že prej?

„Saj veste, gospod, kako je. V tujem svetu...“

Imata kakšne dokumente? Krstni list...?

„Nič nisva vzela s seboj. Sva kar na lepem zbežala. Zdaj pa gospodje ne izdajajo krstnih listov. Krščena sva seveda oba, tudi pri obhajilu in birni sva bila. Saj veste, gospod, kako je bilo pri nas...“

Res vem, kako je bilo, vsaj pred vojno. Tudi vem, da se avstralske cerkvene oblasti zanesejo na moje pričevanje, čeprav ni mogoče predložiti dokumentov z vsemi imeni in datumi. Ker sta povedala, kje sta bila rojena in krščena in birmana, se zanesem in bi to kar bilo.

„Znata še kaj krščanskega nauka? Recimo o zakramentih?“

„Saj veste, gospod, kako je. Vse smo znali nekoč, saj veste, kako je bilo treba. S časoma se pozabi.“

„To razumem. Posebno lahko se pozabi, če človek izgubi stik s cerkvijo in službo božjo. Sta v teh letih kaj hodila k maši?“

„Saj veste, gospod, kako je. Tu pa tam, za kak božič ali veliko noč.“

„Tudi večkrat, če tako nanese,“ hitro dostavi ona.

„Ženin, si bil kaj pri spovedi, odkar si od doma?“

„Saj veste, kako je. Ne znaš jezika, odvadiš se. Treba je misliti na delo in zaslužek. Končno pa tudi, saj ne naredim nič greha...“

„Pa ti, nevesta? Ti si bila ves čas tu v mestu...“

„V Trstu, preden sem šla na ladjo, sem bila pri spovedi. Dve leti in pol je od takrat.“

„Pa si ves čas morala vedeti, da vsaj v našem mestu lahko opraviš po slovensko...“

„Saj veste, kako je...“

Ta nesrečni „saj veste...“ mi udarja na živce. Komaj se premagujem. Pravzaprav pa ne morem nič ugovarjati. Resnično vem, vse preveč vem, kako je... Če bi šlo samo za to, kaj vem in česa ne vem, bi sploh nič več ne vprašal.

„Draga moja, preden pojdeti pred oltar, morata vedeti, zakaj gresta tja, kaj bosta prejela. Treba bo, da prideta nekolikokrat k nauku. Moramo ponoviti vsaj o zakramentih...“

„To pa ne bo mogoče, preveč drugega imava...“

„Pa si poprej dejal, da imaš počitnice...“

„To že, pa je treba toliko reči pripraviti za poroko. Še ni vse dogovorjeno zaradi svatovščine. Razposlati vabila...“

Zamahnem z roko. Začuden preneha. V očeh mu berem: To so važne reči, gospod, in nimate pojma, koliko časa vzamejo...

„No, dobro, pa poskusimo kar takoj. Koliko je zakramentov?“

Ženin pomisli in negotovo odgovori:

„Deset božjih zakramentov...“

„Deset zapovedi,“ ga popravi nevesta. „Zakramentov je sedem.“

„Odlično! Naštej nama jih.“

Tu obtiči tudi dekle. Ko jima pomagam, razvidim, da nimata najmanjšega pojma, kaj so zakramenti, čemu so, odkod so prišli v katekizem... „Saj veste, gospod, to smo vse znali, pa...“

Kaj bom z njima?

Iz vsega, kar „vem“ in vidim, mi pravi premišljena vest, da bi jima po vsej pravici, če že ne po strogi dolžnosti, moral cerkveno poroko odkloniti. Ne morem ju pregovoriti, da bi obljubila priti dvakrat, trikrat k pouku. Še manj, da bi poroko odložila. O, da, k spovedi bosta prišla, to se razume, saj tudi drugi gredo ob takem času... Kakšna bo ta spoved, sam ljubi Bog ve. Saj vsaj ženin sploh „greha nima“.

Končno se dogovorimo, da si bosta vzela vsaj „Poročno knjižico“, ki ima nekaj razlage o verskih rečeh, posebej o zakonu. Po vrhu še „Krščanski nauk“ Družbe sv. Mohorja, pa bosta sama med tednom „študirala“. Tako napravim kompromis z njima in s svojo vestjo...

Če se pa vprašam, kako pravilno sem ravnal, kako dobro je zadeva urejena pred Bogom in Cerkvijo, imam še mnogo mnogo misliti. Pred menoj stoji spet in spet tisti nesrečni: Saj veste, kako je...

Sprememim ga v prihodnji čas: „Saj veste, kako bo...“

Tako bo, da tudi za „študiranje“ doma ne bo časa. Niti volje in želje ne. Ves čas bodo požrle priprave na „oh-cet“. Videli se bomo spet, ko bosta prišla k spovedi. Že sedaj trepetam...

Potem bo poroka, čestitati bo treba. V časopisu objaviti. Videl ju bom morda spet čez štiri ali pet let, ko bosta imela kaj za krst. Poprej itak ne, saj ne „bo

mogoče“, ko morata oba delati, da se preživita in kaj prihranita. Morda bo za prvim krstom po nekaj letih še drugi, več pa ne, saj dandanes „sta dva otroka preveč...“

Otrok bo dorasel za šolo, zelo verjetno bo šel v katoliško in se učil vsega, „kar sta učila stara mati in oče“..., pa ob zgledu staršev hitro opustil, ko bo pritisek šole popustil...

Bo družina hodila v cerkev, k maši? „O, seveda, tu pa tam!“ Redno ne, oče in mati sicer znata angleško za tovarno, urade in prodajalne, v cerkvi pa ne razumeta nič. Pa bi prišla vsaj k slovenski službi božji, kadar je...? Ko pa je tako daleč in treba je tja in tja.

Tako bo in še kaj hujšega bo. Gledam v bodočnost in vem, da bodo vse besede, ki jih bom izrekel pri poroki v cerkvi, izzvenele v prazen nič. Vem, da bo zakrament — ne samo eden, kar trije — nič več kot formalnost, še toliko pomena ne bo imel za moj par kot harmonika, ki bo igrala za ples na svatovščini...

Vse to vem („Saj veste, kako je“), pa nimam poguma, da bi rekel ženinu in nevesti: „Ljuba moja, pojdiva rajši na sodnijo in se tam civilno poročita. Ne moreta k poroki v cerkev, ker sta pravzaprav pogana. in vse kaže, da hočeta to tudi ostati.“

Zakaj nimam tega poguma?

Naj odrečem cerkveno poroko — hitreje bo šlo med ljudi, kot če bi razglasil po radiu. Pohujšanja bo, da se bo vse kadilo. Celo zares dobri bodo vsaj „zamerili“, če drugega ne. In koliko bodočih „parov“ bo šlo morda naravnost na sodnijo, med njimi taki, ki morda le ne bom o njih „vedel, kako je...“

Končno, zadeva bo prišla na uho

škofijski oblasti, klicali me bodo, kako bom svoj prestop ek opravičil?

Razmišljam, ugibam, iščem razjasnitve v knjigah, revijah, v razgovorih s teologi. Nikjer nič dokončnega. Ostaneš žrtev — razmer... In s tabo vred zakramenti in vsa njihova svetost.

Berem: 470 milijonov katoličanov... In spet slišim:

„Saj veste, gospod, kako je...“

Prerinem se do revolucionarnega zaključka:

Ali ni že čas, da začne Cerkev temeljito revidirati listo svojega članstva? Da postavi take, ki o njih „ve, kako je“, pred odločno alternativo. Ali bodi katoličan iz prepričanja, ki ne obstoji le v besedah, ampak v živem življenju, ali pa priznaj, da te Cerkev ne more jemati pred oltar. Če si pozabil, se daj poučiti, najti si moraš čas za to — ali pa ne hinavčuj okoli Cerkve in zakramentov... Rajši majhno število — kot v časih apostolov — pa tisto zares kleno in dozorelo!

Zgrozim se ob tem revolucionarnem zaključku: Do kakšnih prevratov bi prišlo, če bi nekoč papež vrgel to načelo v katoliški svet...

Obstanem ob vprašanju: Kaj je bolj pogrešeno in grešno, moje ravnanje (in ne samo moje!) s pari, ki o njih „vem, kako je“, ali pa tak revolucionaren zaključek, ki je skoraj podoben domišljavemu vzkliku: Ja, ko bi bil jaz papež...!

Ali naj rajši pustim, da gredo stvari naprej svojo pot, ne skušam niti v mislih ustavljati toka časov, pa na tihem spet in spet reči Bogu: „Gospod, ti veš, kako je...?“

*Kdor pomaga drugim iz nadlog,
rad pomore njemu Bog.*

Slomšek

KRSTNI OBRAZEC

Franc Mihelčič, Avstrija

Večkrat slišimo tožbo: Skoda, da beremo dandanes tako poredko sveto pismo nove zaveze v izvorniku. Imamo sicer dobre prevode, toda so mesta, ki se ne krijejo popolnoma z izvornikom. Eno takih mest je pri Mateju 29, 18-20, ki vsebuje tako nalog osvajati narode za Kristusa (misijonarjenje), kot jih krščevati.

V tem kratkem prispevku si hočemo na kratko ogledati tri vprašanja: 1. kateri sta ti dve mesti, ki se razlikujeta v prevodu od izvornika, 2. kako bi jih morali pravzaprav prevesti in 3. kako pojasnjuje prav misijonski nalog povelje krščevati narode in ono, kar povelju sledi.

1. Obe mesti v grškem izvorniku in latinskem prevodu

Ko govorimo o razliki med izvornikom in prevodom, mislimo pravzaprav le na verz Mt 28, 19, ki vsebuje nalog misijonariti in krščevati. Verz se glasi: „poreuthèntes oun matheteúsate panta ta éthne, baptizontes autous eis to ónoma tou Patrós tou Yiou kai tou Agiou Pneúmatos“. Vulgata prevede ta verz: „euntes ergo **docete** omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti“. Obe razlikujoči se mesti sem podčrtal jaz.

V čem je razlika? Najprej se razlikujeta grški in latinski tekst v misijonskem nalogu; grški tekst pravi „matheteúsate“, latinski pa „docete“. Toda „matheteúsate“ ni enostavni „docete“; je nekaj več, nekaj globljega, kot bomo videli kasneje. Prav tako se razlikujeta teksta v povelju krščevati; grški tekst pravi „Baptizontes autous eis to ónoma“, latinski pa „baptizantes eos in nomine...“ Pri tem izrazi eis to onoma bolj jasno misel in smisel krsta, kot pa in nomine, ki mu je treba smisel šele, skoro bi rekel, nekako umetno najti. Sodobni eksegeti si prizadevajo to tudi storiti in zdi se mi, da gredo njihova prizadevanja iz prejudica, opravičiti sedanji latinski prevod, kar bi vsekakor odpadlo, če bi se glasil „in nomen“. Pa oglejmo si, kako bi pravzaprav morali prevesti ono mesto.

2. Kako naj bi označeni mesti prevedli

„Matheteúsate“, sem dejal, ne pomeni enostavno „docete“, po naše „učite“, marveč „facite eos discipulos“, ali po naše, „napravite jih za učence“. Gospod torej ne naroča le oznanjevati nauka, njegov interes gre dalje in globlje; on hoče, da apostoli in njihovi nasledniki ljudstva zanj **osvajajo**. Nihče ne postane nekoga učenec, že s tem, da spozna njegov nauk. To se zgodi šele, ko se odloči zanj, ko se ga oklene, ko mu da svoje ime, ko mu sledi, ko sprejme njegovo osebo. Zdi se mi, morda se motim, da v tem nalogu ne gre toliko in gotovo ne le za osvajanje za nauk in torej za oznanjevanje nauka, marveč za seznanjanje z osebo Gospodovo. Da bo to res, vidimo, da so si prizadevali apostoli učencem, ali recimo Judom in poganom približati Gospoda. Evangeliji niso primarno zbirka Gospodovih naukov, merveč njegov življenjepis. Najvažnejše je, da spoznajo Gospoda, kot je videl Gospod svojo nalogo v tem, da spoznajo ljudje Očeta. Temu

šele sledi spolnjevanje njegove volje. Ljubezen je prvo in najpoglavitnejše; kjer je ljubezen, je tudi pokorščina.

To je prvo, kar bi pripomnil k temu tekstu. Drugo: nalog krščevati pa sledi prvemu. Krst je korak h Kristusu, je pridruženje njemu, je vključenje vanj. To izraža jasno ono besedilo, ki verjetno ni nikak krstni obrazec, namreč „Krstim te v Kristusa“, toda vsekakor pokaže pravi smisel krsta. Tako izraža tudi grški izvirnik mnogo bolj to dejanje in njega pomen. Šele po krstu in s krstom so postali osvojeni in pridobljeni za Kristusa, res njegovi.

Če bi vzeli dobesedni prevod in ga skušali tudi prevesti tako kot doni, bi dobili lahko razumljiv smisel, ki jasno pokaže pomen krsta. „Eis to onoma“ pomeni „v ime“, torej „in nomen“. Božje ime pa je Bog sam. Pomen bi torej bil: vcepiti v Boga Očeta in Sina in Svetega Duha. Že glagol „baptein“ ali iterativum „baptizein“ zahteva akuzativ in ne ablativ. Baptizein oziroma baptein pa pomeni „potopiti“, „immergere“. Če povelje tako razumemo in tako prevedemo: „euntes ergo facite omnes gentes discipulos, immergentes eos in nomen Patris et Filii et Spiritus Sancti“, je pomen krsta jasen.

Drugi (Ceulemans) prevaja „eis to onoma“ z „in professionem nominis“ ali „in consecrationem nominis“, torej po naše „zato, da izpoveduješ“, oziroma „posvečuješ ime“.

Morda je ta razlaga nastala pod vplivom preudica utemeljiti današnjo formulo. Ni slaba; ima svoj pomen, ker razlaga, kaj morajo Gospodovi učenci storiti „biti luč, biti vzor“, da „vsi, ki vas vidijo, hvalijo Očeta, ki je v nebesih“.

Brez dvoma pa je razlaga, oziroma prevod „eis to onoma“ z „in nomen“, torej „v ime“ bolj krepka, ker nam kaže to, kar krst tudi izvrši; krščenege vcepi v Kristusa, v vso presveto Trojico. Bolje izraža komunikacijo božjega življenja krščencu, tesno povezanost z njim, nekako vcepljenje kot nov ud v njega, ki je glava mističnega telesa; to razlago potrjuje tudi krščevanje s potopitvijo, kjer predstavlja krstna voda bodisi Boga, bodisi odmiranje staremu človeku in prerodenje v novega, kot lepo pove sveti Pavel. Pri tem se človek spomni na vprašanje cerkvenih očetov, ki so se vpraševali: kaj se zgodi s človekom, če se potopi v Boga? Kaj z Bogom, če stopi v človeka? V obeh primerih ga Bog pritegne k sebi, da postane ves božji. To pa je bil namen učlovečenja in je torej tudi namen krsta.

3. Pomen krstnega obrazca in sosednji teksti

Nalog osvajati narode za Kristusa dopolnjuje povelje krščevati, ki je krona tega povelja; kaže namen misijonarjenja in pomen krsta, ki ni le neka enostranska izjava služiti Kristusu, ali zgolj sprejetje nekoga v last, marveč aktivno, resnično včlanjenje v Gospoda.

Razen tega pojasnjuje verz 20, kjer ukazuje Gospod apostolom njegove učence poučevati, pravzaprav voditi, navajati k spolnjevanju njegove volje, k doslednemu življenju po njegovih zapovedih, pomen in posledice krsta. S pristopom ali vstopom, z včlanjenjem v Kristusa še ni delo dovršeno; treba si je prizadevati tudi uravnati življenje po Gospodu, kajti „ne, kdor pravi Gospod, Gospod, pojde v nebeško kraljestvo, marveč, kdor spolnjuje voljo mojega Očeta, ki je v nebesih“.

KATOLIŠKA CERKEV V JUGOSLAVIJI V ŠTEVILKAH

	župnij	duhov.	vernikov
1. BAČKA apostolska administratura, sedež v Subotici (Vojvodini). Upravitelj Lajčo Budanović, naslovni škof.	112	134	395.000
2. BANATSKA apostolska administratura, sedež v Zrenjaninu. Upravitelj dr. Josip Ujčić, nadškof beograjski	50	36	110.000
3. BANJALUŠKA škofija, sedež v Banjaluki. Upravitelj dr. Dragutin Čelik, naslovni škof.	26	43	105.000
4. BARSKA nadškofija, sedež v Baru (Črna Gora). Upravitelj Aleksander Tokić, nadškof.	18	15	20.000
5. BEOGRAJSKA nadškofija, sedež v Beogradu. Upravitelj dr. Josip Ujčić, nadškof, predsednik škofovskih konferenc.	15	23	50.000
6. DUBROVNIŠKA škofija, sedež v Dubrovniku. Upravitelj dr. Pavel Butorac, škof.	58	88	70.000
7. DJAKOVSKA škofija, sedež v Djakovu. Upravitelj dr. Anton Akšamovič, naslovni škof; pomožni škof Štefan Bäuerlin.	130	201	400.000
8. GORIŠKA in TRŽAŠKA apostolska administratura, sedež na Kapeli v Novi Gorici. Upravitelj dr. Mihael Toroš, hišni prelat.	150	100	100.000
9. HVARSKA škofija, sedež na otoku Hvaru, Upravitelj Mihael Pušić, nadškof.	45	71	55.000
10. KOTORSKA škofija, sedež v Kotoru. Upravitelj Gracija Ivanović, apostolski administrator.	29	27	39.000
11. KRŠKA škofija, sedež na Krku. Upravitelj dr. Josip Srebrnič, škof ter apostolski administrator Čresa, Lošinja in bližnjih otokov.	51	73	39.000
12. KRIŽEVSKA škofija, sedež v Križevcih (na Hrvatskem). Za katoličane slovansko-grškega obreda na vsem ozemlju Jugoslavije, upravlja dr. Gabrijel Bulatko, naslovni škof.	50	59	55.000
13. LAVANTINSKA škofija, sedež v Mariboru. Upravitelj dr. Maksimilijan Držečnik, naslovni škof.	225	356	532.000
14. LJUBLJANSKA škofija, sedež v Ljubljani. Upravitelj Anton Vovk, naslovni škof. Upravlja tudi slovenski del reške in pazinske apostolske administrature.	276	447	506.000
15. MOSTARSKA škofija, sedež v Mostarju (Hercegovina) Upravitelj Andrej Majić, apostolski protonotar.	62	111	185.000
16. PAZINSKA apostolska administratura, sedež v Pazinu Upravitelj dr. Dragotin Nežić, naslovni škof.	69	43	73.000

17. POREŠKO-PULJSKA škofija, sedež v Pazinu. Upravitelj dr. Dragotin Nežić. za hrvatski del.	62	44	100.000
Slovenski del (upravlja A. Vovk)	51	46	74.000
19. SENJSKA in MODRUŠKA škofija, sedež v Senju (Dalmacija). Upravitelj dr. Viktor Burić.	142	99	250.000
20. SKOPLJANSKA škofija, sedež v Skoplju (Makedonija). Upravitelj dr. Smiljan Čekada, škof.	19	19	30.000
21. SPLITSKO-MAKARSKA škofija, sedež v Splitu. Upravitelj dr. Franjo Franić, naslovni škof.	152	240	270.000
22. ŠIBENIŠKA škofija, sedež v Šibeniku. Upravitelj dr. Ciril Banić, naslovni škof.	57	89	132.000
23. VRHBOSANSKA škofija, sedež v Sarajevu. Upravitelj dr. Marko Alaupović, naslovni škof.	108	192	350.000
24. ZADRSKA nadškofija, sedež v Zadru. Upravlja Matej Garković, naslovni škof.	105	80	120.000
25. ZAGREBSKA nadškofija, sedež v Zagrebu. Upravlja pomožni nadškof dr. Franjo Šeper.	389	677	1.850.000
Skupno v začetku leta 1957...	2.494	2.392	5.979.000

JUGOSLAVIJA

Za Veliko noč so škofije dovolili procesijo o katerem koli času v nedeljo, dopoldne ali popoldne.

Celotno sveto pismo bo Mohorjeva družba izdala v treh knjigah. Vsako leto eno. Tiskarna še ne tiska, ker rokonis dr. Slaviča še ni pripravljen. Sedaj ga ima v rokah prof. dr. J. Šolar. Glede tekstne kritike se bodo izdajatelji naslonili na jeruzalemsko francosko izdajo. Upoštevali bodo novo angleško izdajo in nove nemške prevode sv. pisma. Vulgata, ki jo pripravljajo benediktinci v Rimu, ne bo prišla v poštev. Mnogo problemov bo še treba rešiti, preden bo šel rokopis v tisk.

Okrožnica ljubljanskega škofijskega ordinariata omenja stoletnico smrti našega velikega misijonarja Ignacija Knobleharja, ki je bila 13. aprila. V Škocjanu pri Mokronogu, kjer je bil rojen, so ob zaključku zelo uspelega misijona imeli spominsko slovesnost. Pridigo in pontifikalno sv. mašo je imel pomožni škof mons. Anton Vovk. Isto popoldne je škof pridigal za zaključek misijona tudi v bližnji Bučki.

Za letošnjo Veliko noč so smeli du-

hovniki zopet blagoslovljati velikonočna jedila po vaseh pri kapelah in križih, ker to sedaj — ko je več avtomobilov — ne ovira več prometa in ker zdaj to ne moti več delavnega dne.

„Jugo-pres“ je javil, da bodo trije jugoslovanski škofje odšli kmalu „ad limina“ k sv. očetu. Navajajo nadškofa dr. Josipa Uličiča, zagrebškega pom. škofa dr. Šenerja in mons. A. Vovka.

Novo cerkev sv. Cirila in Metoda za Režigradom v Ljubljani so začeli graditi 3. novembra 1957. Slovesno so jo blagoslovili v nedeljo, 3. marca. Stoji na začetku Vodovodne ceste in je zgrajena po istem Plečnikovem načrtu kot prejšnja, ki so jo podrl.

Zaradi smrti prelata Volca je bil razpisan kanonikat ljubljanskega stolnega kapitlja. Podeli ga sv. stolica.

Dr. Vilko Fajdiga je zbral lurške šmarnice „V žaru stoletnice“. Izdal in razmnožil jih je ljubljanski škofijski ordinariat.

Za arhidiakone so bili imenovani: stolni dekan Josip Šimenc (Ljubljana mesto in okolica), kanonik dr. Pogačnik (za II. in V. arhidiakonot), kanonik Franc Glinšek (za III. in IV. arhidia-

konat in kanonik dr. Jakob šolar (za VI. arhidiakonat).

Pravi dekani so postali dosedanji prodekani: Matevž Tavčar (škofjeloški), Viktor Čadež (kamniški), Anton Lovšin (zagorski), Franc Hiti (cerkniški), Anton Pogorelec (kočevski), Alojzij Dobrovolje (ribniški), Franc Vidmar (višnjegorski), Jakob Širaj (trebanjski) in Alojzij Kurent (leskovski).

Kanonik stolnega kapitlja v Mariboru je postal g. Franc Hrastelj, nekdanji ravnatelj Cirilove tiskarne.

Zlatomašniki ljubljanske škofije (v domovini) so letos sledeči gospodje: Viktor Čadež, župnik in dekan v Mekinjah pri Kamniku; Anton Lovšin, župnik in dekan v Radečah pri Zidanem mostu; Josef Sodja, univerzitetni predavatelj angleškega jezika v pokoju v Dravljah; katehet Valentin Tomc v Ljubljani; Janez Vodopivec, župnik v št. Gotardu; Matej Žbontar, župnik v Kamni gorici; Franc Golmajer, župnik v Rovih; p. Ciprijan Napast OFM, gvar-dijan v Novem mestu.

Prelat Josip Volc, ljubljanski stolni kanonik, je umrl 11. marca. Dopolnil je 88 let.

Na Vrhnikih je bil 26. januarja pogreb 72-letnega župnika Tomaža Javornika, ki so ga pripeljali na zadnji počitek v rojstno župnijo. Pri pogrebu je bilo 11 sobratov. Ob grobu je govoril litijski župnik dr. Ivan Merlak.

V Strugah je 6. marca umrl Franc Kralj, župnik v pokoju, star 82 let.

ARGENTINA.

Duhovniški sestanek. Na zadnjo sredo v aprilu smo začeli letos z rednimi mesečnimi sestanki slovenskih duhovnikov v Argentini. Vršijo se vedno v Slovenski hiši na Ramón Falconu. Udeležijo se ga vedno duhovniki iz Buenos Airesa in bližnje okolice, okrog trideset po številu. Na tem prvem letošnjem sestanku je imel duhovno misel g. Jože Guštin (Duhovnik in samota), referat pa g. prof. dr. Ignacij Lenček (Nova pota v moralni teologiji).

G. Stanko Kavalari, do sedaj pet let župnik v Merlo, škofija San Luis, je že na poti proti Franciji, kjer bo že zelo oslabelemu mons. Zupančiču pomagal pri delu med slovenskimi naseljenci. Še nekaj drugih sobratov se v Argentini pripravljajo na pot v Evropo za enako delo. Želeli bi, da bi se za delo med našimi izseljenci v Evropi odločil tudi kdo od sobratov v Severni Ameriki ali Evropi sami. Južna Amerika v nobeni zgodovinski dobi duhovnikov ni tako potrebovala kakor danes.

G. Mario Lavriha, sin tukajšnjih slovenskih staronaseljencev, je postal župnik na novo ustanovljeni župniji San Francisco Solano, nadškofija La Plata. Ustoličen je bil v nedeljo, 4. maja. V zastopstvu nadškofa iz La Plate je novega župnika zaprisegel in mu predal v skrb župnijo g. Franc Glavač, ki je novo župnijo ustanovil in je bila do sedaj del njegove župnije Nuestra Señora del Perpetuo Socorro.

G. Marko Mavrič je postal župni upravitelj v na novo ustanovljeni župniji v Florida pri Florencio Varela. Tudi ta župnija je bila do sedaj del Glavačeve in Mavrič živi še vedno pri njem in mu še nadalje pomaga pri obilnem delu v matični župniji.

G. p. Ciril Petelin bo v mesecu avgustu obhajal svoj srebrni mašniški jubilej. Čestitamo!

G. dr. Filip Žakelj, spiritual in profesor v našem bogoslovju v Adrogué, je avtor letošnjih šmarnic, ki jih berejo na slovenskem Koroškem in Primorskem. Naslov knjige je „Naša Gospa Lurška, prosi za nas“, s podnaslovom: Ob stoletnici Marijinih prikazovanj v Lurdu. Ima 191 strani in je izšla pri Mohorjevi družbi v Gorici.

ANGLIJA

G. Nacetu Kunstlju, našemu izseljenskem duhovniku v Angliji sta doma na Vrhnikih umrla oče in mati. Sobratu naše iskreno sožalje!

AVSTRIJA

Prelat dr. Rudolf Blüml — šestdesetletnik. V sredo 16. aprila je slavil šestdesetletnico življenja mil. g. prelat dr. Rudolf Blüml. Jubilant se je rodil v vasi Krnica pri št. Pavlu v Ziljski dolini. Je osmi izmed desetih otrok. Maturiral je v Celovcu in je prvo sve-tovno vojno preživel kot oficir na fron-tah. Po vojni je takoj začel teološke študije in bil posvečen 29. junija 1922. Po posvečenju je nadaljeval študije na Dunaju, kjer se je kmalu spoznal s te-danjim avstrijskim kanclerjem dr. Sei-plom, ki ga je pritegnil v ožji krog svojih sodelavcev. V Celovec se je dr. Blüml vrnil z dvojnimi doktoratom in je začel takoj svoje zelo plodovito du-hovniško, književno in kulturno delo na Koroškem. G. prelatu želimo še veliko let življenja in neutrudnega dela za Cerkev in naš narod!

Zlatomašnika: Franc Mikula, župnik v Melvičah in Mihael Barbič župni u-pravitelj na Pečnici.

Srebrnomašniki: Jožef Kunstelj, Kunstelj, župni upravitelj v št. Vidu v Podjuni; Matej Nagele, župnik v Žitari vesi; Jožef Picej, župnik v Šmihelu pri Pliberku, in Franc Posch, župnik v Glo-besnici. — Vsem gornjim jubilentom naše iskrene čestitke!

Umrli so: G. Jože Murn, župnik v Tomišlju pri Ljubljani, sedaj župni upravitelj v Gorenčah pri Velikovecu. — G. Janko Lomšek v Grazu. — G. Karl Krainer, župni upravitelj pri St. Lorenzen in Lesachtal. — Naj počivajo v miru!

Najstarejši duhovnik celovške ško-fije je Slovenec g. Alojzij Hutter, upo-kojeni župnik iz Krčanp. Letos 23. ju-nija bo praznoval svojo 90-letnico. Sta-nuje v Grebinju in je še vedno čil in zdrav. Čestitamo in na mnoga leta!

FRANCIJA

G. Zdravko Reven, duhovnik med slovenskimi naseljenci v Belgiji, se je v mesecu aprilu (15.—17.) udeležil zbo-rovanja Glavnega sveta Apostolske

Unije v Parizu (Capitulum generale). Na to zasedanje, ki je najvišji organ Unije, so se zbrali zastopniki 16 narod-nih zvez in nekaj povabljenih opazoval-cev. G. Reven se je udeležil kot povab-ljeni zastopnik Unij v Jugoslaviji s pravico glasovanja. Za to so ga po-oblastili škofijski voditelji Apostolske Unije (Unio Apostolica) iz Ljubljane, slovenskih duhovnikov v Južni Ameriki. Maribora, tržaške administrature in UA Na zborovanju je tudi govoril o temi: Kako podpirati v duhovnem oziru ved-no številnejše duhovnike, ki se selijo iz ene dežele v drugo?

Mons. Valentin Zupančič je vso zimo precej bolehal. Težko še pričakuje po-močnika v osebi mladega slovenskega duhovnika, ki bo prišel iz Argentine.

P. Herman Vodenik je pred kratkim Franciji. Svoj čas je prevedel v sloven-ščino knjigo: Rodríguez, Vaja v krščan-ski popolnosti. Naj počiva v miru! umrl v trapistavskem samostanu v

ITALIJA

Na svečnico je bila v goriški stol-nici lepa slovesnost ob 20-letnici ško-fovskega posvečenja g. nadškofa Hija-cinta Ambrozija, ki je rojen Tržačan. V zakristiji je bil nato poklon duhovščine, oblasti in organizaciji.

Člani Apostolstva sv. Cirila in Me-toda so se zbrali 27. februarja v Rimu v baziliki Marije Vilike, kjer je daro-val sv. mašo kardinal Jožef Pizzardo, tajnik Kongregacije sv. oficija in na-čelnik Kongregacije za semenišča in vseučilišča. Imel je tudi nagovor.

V nedeljo, 2. marca, so rimski Slo-venci posebej obhajali dan posvečen krščanskemu Vzhodu in vprašanju ze-dinjenja kristjanov. Zbrali so se naj-prej v ruski katoliški cerkvi sv. Antona Puščavnika na Eskvilinu in prisostvo-vali slovesnemu „molebnu“, pobožnosti v bizantisko-slovanskemu obredu, ki jo je opravil p. Koren ob asistenci p. Pod-gornika in p. žužka.

V dvorani Papeškega ruskega za-voda je bila nato vzhodna akademija.

Na programu je bil koncert ruske cerkvene pesmi, ki jo je razlagal Stanko Janežič in se je v imenu slovenskega odseka Apostolstva zahvalil slovanskemu asistentu Družbe Jezusove p. Prešernu za posredovalno pomoč pri izdaji vzhodnega zbornika Kraljestvo božje. Dr. Robiču in g. Kranjcu se je zahvalil za organizacijsko pomoč ob pripravah Vzhodnega dne.

Dr. Janez Vodopivec, profesor na univerzi Propaganda Fide, je v govoru predstavil zgodovino 50-letnega ekumeničnega gibanja za zedinjanje kristjanov. P. Anton Koren pa je v skriptičnih slikah prikazal vrsto izbranih ikon, podal zgodovino ikonopisja ter razložil pomen svetih podob. Ob ruskem čaju in s slovensko pesmijo je bil slovenski Vzhodni dan v Rimu zaključen.

V okviru kulturnih večerov v Gorici so letos govorili tudi naši gospodje. Dr. Lojze Škerl je govoril o sv. Savi, ustanovitelju srbskega pravoslavja do danes. Dr. Rudi Klinec je govoril o pomenu tiska v katoliški Cerkvi. Mons. dr. Franc Močnik pa o „Kat. glasu“, katerega glavni urednik je.

V Rodezijo v Južni Afriki je odšel v misijone p. Radko Rudež D. J. V Rimu so mu slovenski sobratje priredili intimno prisrčno slovo.

Slovenske postne pridige v Gorici je letos pripravil g. Cvetko Žbogar, profesor v malem semenišču.

Redne slovenske oddaje vaticanskega radia so: vsak torek, četrtek in soboto ob 6.45 na kratkih valovih 48,47 — 41,21 — 31,10 in na srednjem valu 196. Vsako nedeljo ob 11.45 na kratkih valovih 41.21 — 31.10 — 25.67 in na srednjem valu 196.

G. Marko Kranjc — sedemdesetletnik. V nedeljo, 11. maja je v Rimu slavil 70-letnico svojega rojstva g. Marko Kranjc. Rodil se je v Veliki Zimici v župniji Sv. Barbara pri Mariboru. V duhovnika je bil posvečen 11. septembra 1910. Poleg dušnega pastirstva se je vedno z veliko aktivnostjo udeleževal na najrazličnejših področjih javnega

življenja in je resnično izrabil vse svoje talente v službi Cerkvi in narodu. Zadnje čase se je udeleževal predvsem v Slovenski ljudski stranki, bil izvoljen za poslanca, bil ob izbruhu vojne član Narodnega sveta v Ljubljani, med vojno član Slovenske zaveze, po vojni pa je postal član Narodnega odbora za Slovenijo. Od leta 1951 je zastopnik Zveze krščanskih demokratskih strank Srednje Evrope v New Yorku s področjem za Italijo in sedežem v Rimu. Jubilant je tudi pisatelj in zlasti predavatelj. Služiti nam more kot zgled v marljivosti, vztrajnosti, poštenosti in požrtvovalnosti. Ob jubileju mu čestitamo in želimo še veliko let življenja!

G. Karel Reja je v Rupi ob tihi Vipavi slavil svojo 70-letnico. Kaplanoval je od 1913 do konca prve svetovne vojne v Kobaridu. Od tam je šel v Breginj, nato v Roče in je bil 20 let v Ročinju, do leta 1947, ko se je preselil v Rupo. Čestitamo in na mnoga leta!

G. Ivan Kramarič, kanonik tržaške škofije, je 24. marca po težki in navidezno kratki bolezni nepričakovano umrl v Barkovljah pri Trstu. Veličasten pogreb v Barkovljah je dokazal, kako poznan in priljubljen je bil med sobraty in ljudstvom. Pogrebno mašo je imel stolni prošt mons. Salvadori ob navzočnosti tržaškega g. škofa. Tudi govoril mu je on, v slovenščini in italijanščini.

Pokojni se je rodil v Radovici v Beli Krajini leta 1892 v družini 12 otrok. Kaplanoval je v Črnem vrhu nad Idrijo in v Slavini. Župnik je bil v št. Petru na Krasu, nato je deloval kot begunec v taborišču in slednjič odšel v Trst, kjer je postal dušni pastir barkovljanskih Slovencev in stol. kanonik pri Sv. Justu.

Naj počiva v miru!

VENEZUELA

G. Janez Grile je že prišel med rojake v Venezueli. Nastavljen je za kaplana na župniji Chaco, Estado Miranda. 27. aprila je imel v Caracas, v ka-

pele Naše Gospe Guadalupske, prvo sv. mašo za Slovence. Po tej pobožnosti so izdali spominske podobice.

ZDRUŽENE DRŽAVE

P. Avguštin Svete OFM je postal novi gvardijan samostanske družine v Lemontu. Nastopil je 4. marca. P. Avguštinu želimo obilo božjega blagoslova in uspehov pri upravljanju odgovorne službe..

P. Tomaž Hoge OFM je novi župnik slovenske župnije sv. Štefana v Chicagu. 12. marca je dopolnil petdeset let življenja. Čestitamo in na mnoga leta!

P. Jerome Selak OFM je bil pred kratkim imenovan za duhovnega pomočnika p. Edvardu Gabrenju pri sv. Juriju v Južni Chicagi. Tam kaplanu je tudi p. Blaž Chemažar.

P. Beno Korbič OFM je postal vikar in pomočnik v uradu „Ave Maria“ v Lemontu.

P. Robert Mazovec OFM, doslej kaplan pri sv. Štefanu v Chicagi, je postal organist na Ameriških Brezjah.

Vodja slovenskih tretjerednikov v USA je postal p. Lovrenc Grom OFM.

Pogreba p. A. Urankarja OFM se je udeležilo veliko število slovenskih duhovnikov, redovnikov in redovnic ter rojakov. V pogrebem sprevodu so nasteli okrog sto avtomobilov. Med duhovniki so bili: Mons. Matija Butala,

Vital Vodušek, ki je govoril pokojniku v slovo, Francis Horvat, Matija Hiti, Albert Adamich, Jože Gole, George Kuzman, Julij Slapšak. Lepo so bili zastopani hrvaški in slovaški frančiškani.

V San Diego, California, je 15. februarja preminul sobrat Jožef Judnič.

Rev. John Novak, upokojeni župnik Svete Družine v Villardu, Wis., je umrl. Pokopali so ga 25. februarja. Pontifikalno pogrebno mašo v cerkvi Marije Pomagaj v Greenwoodu, Wis., je imel Most Rev. John P. Treachy, škof v La Crossu, pogrebno pridigo pa je imel p. Avguštin Svete OFM. Pogreba se je udeležilo 65 duhovnikov.

Rajni sobrat je bil rojen 21. junija 1883 na Dobrovi pri Ljubljani. V USA je prišel leta 1903. Bogoslovje je študiral v St. Paul, Minnesota. V duhovnika ga je posvetil slovenski škof Stariha v Lead, S. Dak. Najprej je misijonaril v South Dakoti, bil potem kaplan pri Sv. Vidu v Clevelandu, leta 1918 pa je prišel v slovensko naselbino na Willardu, Wisconsin. Leta 1933 je sprejel faro v Abbosford, 1937 pa v bližnjem Greenwoodu. Nekaj let pred upokojitvijo je vodil faro v Junction City. Leta 1956 se je vrnil na Willard, kjer ga je naslednjo pomlad zadela kap. Umrl je v bolnišnici sv. Jožefa v Dubuque, Iowa, 21. februarja 1958.

Naj počiva v miru!

Po katoliškem svetu

RAZSTAVA V BRUSLJU

V Bruslju je bila odprta 26. svetovna razstava, 7. v Belgiji in 1. po koncu 2. svetovne vojne. Pokritih je 200 ha zemlje, udeleženih je 47 držav in 6 mednarodnih organizacij, predvidoma bo obiskalo razstavo 30 do 40 milijonov ljudi skozi pol leta. Izredno zanimive so arhitektonske stvaritve, zlasti francoski, ameriški, ruski in bel-

gijski paviljon ter „atomium“. Po vsem tem bo razstava zasenčila vse dose-danje.

Ena izmed posebnosti razstave je udeležba Vatikana, ki je bil povabljen in je navzoč kot suverena država. V preteklosti so katoliško Cerkev predstavljale le uresničitve v posameznih narodih ali pa iniciative vernikov vabeče države.

„Bilanca sveta za bolj človeški svet.“
— „Bolj kot plodovit inventar pridobitev tega stoletja,“ je pisal baron Moens de Fernig, generalni komisar razstave, „bo to obramba človeka. Vsak narod bo tam pokazal svojo zamisel o dobroti in sredstvih, ki se mu zde primerna, da jo doseže in da jo brani.“ Prva svetovna razstava atomske dobe je zgrajena na preiščeno filozofski temi. Jasno je, da ima v teh okoliščinah Cerkev marsikaj povedati.

Sveta stolica razpolaga s približno 15.000 m², zabitimi kot klin med USA in Francijo, naslonjenimi na Italijo, nasproti SSSR. Na tem ozemlju se dviga „Civitas Dei“, ki jo je zgradila ekipa arhitektov pod vodstvom Belgijca Paul-a Rome-ja. 52 narodnih odborov je sodelovalo pri zamisli in uresničenju paviljona, ki se tako predstavlja kot resnično „katoliško“ delo.

„Civitas Dei“ je že bila in bo še predmet diskusije iz dveh razlogov. Še pred vstopom razpravlja marsikdo o ograjnem zidu. Ta zid je dolg 240 metrov in visok 16 ter obkroža božjo državo in jo varuje. Nobenega dvoma ni, da je sam po sebi zid nepotreben in da ni muha gradbenikov, ampak da odgovarja teološki zamisli. Njegov pravi smisel bo morda ušel nepripravljenemu obiskovalcu, ki se bo spraševal pred tem „fenomenom“ razstave, povsod posejane s „steklenimi stavbami“, na široko odprtimi v svet. Ti zidovi nosijo velike biblične freske.

Ko preidemo zid, nastane drugo vprašanje. Zadeva sam način razstave, ki je bil izbran za katoliško zamisel dobrote. Zdi se, da sta se nudili dve veliki možnosti. Mogli bi poiskati samo neki način izkustvene demonstracije. Uresničenje mons. Rodhain-a v središču francoskega paviljona daje idejo o tem pogledu, ki vodi, če lahko tako rečemo, do celice: „Na blazini nuklearnih reakcij,“ je razlagal pred nekaj meseci mons. Rodhain, „zgraditi celico. Fotografijo, razpelo, dva napisa: Pascal in sv. Matej: 'Umakni se v sobo...' To je

nujni pogoj za dobroto. Veljal bo še vedno v letu 2000.“

Možen pa je bil na drugi strani poskus nuditi milijonom obiskovalcev popolnejši in racionalnejši dokaz, ne le o krščanski zamisli dobrote, ampak tudi o naporu Cerkve pri oznanjanju dobrote po vsej zemlji. Nekaterim ne bo všeč, da je glavno poverjeništvu sv. stolice izbralo ta vidik. Ta namreč vodi do nekam enciklopedične uresničitve, kar je neki časnikar nazval „dobro pripravljeno katekizem“. Povprečni obiskovalec v nevarnosti, da bi se izgubil v labirintu prebogatega poročila. Lahko se bo naučil mnogo stvari, ki si jih bo morda zapomnil. Gotovo ga bo razstavljeno prizadelo in začudilo. Bo pa prepričan?

Kakršna koli naj si bodo mnenja o izbiri osnove pri „Civitas Dei“, enoglasnost je o popolnem uspehu dela.

Obiskovalec vstopi skozi velika steklena vrata. Sredi prve dvorane se dviga Rodinov smislec. Kakšen je človekov izvor? Kakšna je njegova usoda? Kakšen smisel trpljenja, sužnosti, vojske, bede in lakote? Kaj pomenijo moderne tehnike v službi držav ali naslade? Bistvenim problemom daje celota razstave le nepopolne rešitve. Na prvi mah je jasno, da hoče Cerkev tukaj podati globalno rešitev.

Ta začenja pri stvarjenju, s prikazom njegovih čudes in veliko fresko profesorja Van Saene. Potem je biblična zgodovina, skržena okrog štirih oseb: Abrahama, Mojzesa, Davida, Izaije; dokumenti vseh časov in vseh dežel pričajo o zgodovinski vrednosti knjige. Biblija vodi k Kristusu. Posebna dvorana kaže trpljenje in vstajenje. Prikaz trpljenja vodi k prikazu trpeče Cerkve skozi dobe in dežele. 40 metrov katakomb je bilo rekonstruiranih v ograjni zid. Po vstajenju je ilustriran novi nauk, ki ga je Kristus oznanil, v štirih keramikah: v osmih blagih, priliki o bogatem mladeniču, priliki o izgubljenem sinu in o usmiljenem Samarijanu.

Ko pride obiskovalec iz katakomb, gre skozi cerkev. Je to krasna arhitektonska uresničitev, s približno za 3000 cseh prostora, brez stebrov, zelo resna, ki jo krasi zlasti barvna okna, delo francoskih in nemških umetnikov.

Iz cerkve kot zgradbe pelje pot v Cerkev kot organizacijo: zgodovino papeštva, doba vladanja Pija II., verski redovi, rimske kongregacije... Potem je od sobe do sobe in od nadstropja do nadstropja (devet jih je, razdeljenih v treh vzporednih poslopijih) mogoče videti v zapovrstnem redu:

1. evangelizacijo v šir in globino. Soba z dokumentacijo v vseh jezikih je odprta obiskovalcem, ki se zanimajo za misijone.

2. katoliško caritas: pod znamenjem usmiljenega Samarijana se seznanimo s krščansko idejo o ljubezni, ki začne pri osebnem delu in se nadaljuje v organizirani ljubezni.

3. Cerkev in znanost: papeška akademija, katoliške univerze, življenje velikih učenjakov...

4. Cerkev in umetnost: ob temi „Imago Christi“ je veličastna zbirka izvornih del, ki so prišla z vsega sveta;

5. socialno akcijo: osvetljena je misel, da je krščanski nauk eden in nedeljiv: isti za vse čase, vse dežele in vse razrede. Sistem individualnih slušalk omogoča, da posameznik lahko razume snete govore znamenitih osebnosti socialne akcije;

6. vzgojo z njenim dvojnimi vidikoma: za zemsko državo in za božjo državo.

7. mednarodne katoliške organizacije;

8. tehniko širjenja nauka: od prišleke apostolov do danes. Osrednja misel je nujnost izbire. Miza za poslušanje nudi vzorce verskih programov 17 držav. Na veliko projekcijsko platno so

projicirane izbrane pestre verske oddaje. V tiskarskem oddelku različne prezentacije katoliških izdanj, telepisarji in offset-stroj nudijo pregled o prenašanju, urejevanju in tiskanju novic.

Ta hitri pregled ne nudi vtisa o silno živahnem značaju vsake dvorane, o veliki pestrosti tehnik razstavljanja, ki so bile uporabljene, in o skrbi v vseh potankostih.

Tistim, ki menijo, da toliko bogastvo v razstavi zamegli bistveni prinos Cerkve k dobroti človeka, je treba končno pokazati najboljši odgovor, ki ga je glavno poverjeništvu svete stolice moglo dati. Ta je v važnosti kapelice Najsvetejšega. Za veliko cerkvijo stoji kot molilnica okrogle oblike, dovolj majhna, da ostaja intimna, pa spet dovolj velika (za 300 ljudi prostora), da je veličastna. Izhajajoč iz sijajnega oboka, ki je kot žareča slava, en sam svetel žarek pada na zlati tabernakelj, postavljen na kosu črnega marmorja. Zidovi, izsekani v rastoči obliki, abstraktni, spominjajo na svet solzá ali plamenov, neke vrste urejen kaos kakor površina morja. Klopi iz surovega betona so deloma pokrite z rdečo tkanino.

S to kapelico Najsvetejšega je treba začeti in končati obisk paviljona svete stolice, kajti kapelica je duša in vez paviljona. Najsvetejše je tam navzoče noč in dan.

„Civitas Dei“ ima razen tega še dodatne prostore: avditorij s 1.100 sedeži, kjer se vrše mnogi kongresi in sestanki; kino-dvorano, s tristo sedeži, kjer bodo predvajali 15 barvnih štiridesetminutnih filmov o 15 skrivnostih rožnega venca; skupino zvonov, deloma v elektronskim ojačevalcem in deloma v klasičnem tipu (49 zvonov); restavracijo za 2.000 oseb.

Izdaja: Konzorcij (Gregor Mali). — Urejuje: uredniški odbor (dr. Ivan Ahčin, Rivadavia 234, Adrogué FNGR, prov. Buenos Aires, Argentina). — Uprava: Stanko Skrbe, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina. — Tiska tiskarna Saiguero, calle Saiguero 1506, Buenos Aires, Argentina

